

«Αν αφήσουμε όμως αυτά και πάμε στα γυμνάσια, θα δούμε και χειρότερα πράγματα. Καιρός πολυτιμος ξοδιάζεται για να μάθει ο στρατιώτης να καταλαβαίνει, και τούτο μηχανικά χωρίς νάν τ' αίστάνεται, τόσες και τόσες λέξεις αληθινά ξένες γι' αυτόν. Ορίστε μερικές. Έφοδιασμός. Τραυματισμοί. Μάχη χρονίζουσα. Έπισταθμία συναγεμίου. Έφοδιοπομπή. Καταυλισμός. Όρχος. Όρία στάσις. Άνεφοδιασμός. Άναχορηγία. Αίφνηδιασμός. Κι' άλλα κι' άλλα. Και πού να δει κανείς τις ονοματολογίες των μερών του κανονιού. Ούτε κινέζικα να εΐτανε, δι' θα κοπανούσανε την αίστησή μας έτσι.

«Υστερ' απ' όλα αυτά, να φτιάξετε στρατό! Τί κάθεστε κι' αερολογάτε στη Βουλή, και ψηφίζετε νομοσκέδια, και φροντίζετε για την εκπαίδεψη του στρατού; Μπορεί με τέτλια κατάσταση να εκπαιδεύσετε στρατιώτες; Τόσο πυκνό είναι τ' σκοτάδι μπρός στα μάτια σας και δέν μπορείτε να τ' οξεδιάλιστατε; Χτίς άκόμα από τ' βήμα της Βουλής ένας βουλευτής κι' αξιωματικός του ναυτικού εΐπε, καθώς κι' ο «Νουμάς» στο περασμένο φύλλο άνάφερε, ότι κάποιος ύπουργός τ'ω ναυτικών, όταν είδε σ' ένα έγγραφο τή λέξη «άδιοπος», παραξευεύτηκε και ρώτησε α σημαίνει κείνον πούχει δύο «όπας». Αύτη είναι ή επίσημη γλώσσα μας. Γίνεσαι ύπουργός, ο πρώτος δηλαδή μιας δημόσιας ύπερσίας, και δέν μπορείς να καταλάβεις τί γίνεται γύρω σου, από τ' όργια της καθαρεύουσας. Τί να καταλάβουν ύστερα οί κατώτεροι;

Μά τώρα τ'α τελευταία χρόνια, κάμποσοι αξιωματικοί του στρατού και του στόλου είδανε όλ' αυτά τ'α κακά, σκίεφτηκαν, και σαν άνθρωποι με φωτισμένο μυαλό, δέν άργησαν να καταλάβουν την Άλήθεια. Τί να σου κάμουν όμως κι' αυτοί, στη δουλειά τους; Είναι δημοτικιστάδες για τόν έαυτό τους, κι' αυτό δέν έχει καμιά ωφέλεια στους δόλιους στρατιώτες και ναύτες, πού ή σκλαβιά της καθαρεύουσας βαστάει από πιο ψηλά. Από τ'α βιβλία και τούς κανονισμούς. Αύτά πρέπει να καούνε.

Νά δουλειά, πού μια αληθινά πατριωτική κυβέρνηση μπορεί να καταπιαστεί για να σώσει τ'ό στρατό μας, και μαζί όλο τ'ό Έθνος.

Στρέφουμε γύρα τ'α μάτια. Μά, άλλοίμονο! Σεχάσαμε σ' ποιούς μιλάμε;

Δ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Διηγήτορας.

IBAN ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ

ΡΟΥΣΣΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΑΔΕΣ

Τ'ό χωρουδάκι Κολιτόβια, εΐτανε μια φορά κι' έναν καιρό ιδιοκτησία μιανής γριζς κυρας, πού τή βγάλανε αμαθήτρα για τ'ό θάρρος στις δουλειές και τήν άχορταγιά της. Σήμερα τ'ό κατέχει ένας γερμανός από τήν Πετρούπολη. Εαπλωμένο πά σ' ένα βουνάκι αυτό τ'ό χωριό, διαπερνιέται άπόνα έλσειν'ό λαγκάδι, πού κόβει στη μέση τ'ό δρόμο και όπου τ'α νερά της άνοιξης και τ'ό χυνόπωρου σπαματάνε μέσα και χωρίζουνε τ'ό χωρουδάκι σ'ε δύο μέρη, πού ξεχωρίζεις καλά, μά πούναι πολύ σιμά τόνα σ'άλλο. Η άγκαλιά, αΐτου τ'ό ποταμιού άς πούμε, είναι βαθιά, ή σκότη είναι από πορσελάνα και δέν μπορείς ούτε γεφυράκι να ρίξης.

Η θία δέν είναι ευχάριστη και' ωστόσο ούτε ένα χωριάκι από τ'α γύρω δι' θα βρής, πού να μ'ην ξέρη τ'ό χωριό και να μ'ην έχη πάη συχνά μάλιστα.

ΣΚΙΤΣΑ ΜΙΣΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Ι. ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΜΩΡΑΪΤΑΚΗΣ

Στόν Κ. Παλαμά

Θυμάσαι ένα γέρο κοντακιανό και τρεμουλιάρη, τ'ό Μπάρπα Χρύσανθο, πού τρικλίζοντας στους δρόμους απ' τ'ό μεθ'σι, μάς έπαιρνε με τ'ό ραβδί του στο κυνηγητό, και σ'α γριά μάς καταριότανε με τή βραχνή του τή φωνή, σαν είμαστε παιδιά και τόν πειράζαμε, τραβώντας τ'ό παλιό και ξεσκισμένο τουμάνι του; Θυμάσαι τ'ό δύστυχο, μικρόσωμο πού εΐτανε ν' άπλώνη τ'ό μικρό του τ'ό χέρι και να γυρεύη απ' τούς διαβάτες έλεημοσύνη, για να πάρη με τις πεντάρες πού τ'οΐδιναν λίγο ψωμί και πολύ κρασί, για να σβύση εκεί μέσα τή λαύρα πού τ'άναψε της Πολιτείας ή άπονιά και τ'ων μεγάλων Μεσολογγιτών οί καταφρόνιες; Θυμάσαι ένα πρ'ό πού τόν έβρήκανε ξεπαγιασμένους στα κουρέλια του, πού πολύ λιγοστοί είχαν ακολουθήσει τ'ό λειψανό του, πού με κουρέλια εΐταν και τότε τυλιγμένο τ'ό τίμιο τ'ό σώμα του, πού κ' εκεί άκόμα γελούσαμε μαζί του, γιατί τούς δασκάλους μας δέν τούς άφηνεν ή γραμματική και τ'ό συνταχτικό να μάς μάθουν ποιοι εΐτανε οί γέροι τ'ό Μεσολογγιού και ποιο σέβασμό τούς χρωστούσαμε και σαν τόν κατεβάσανε τόν άμοιρο στόν τάφο ούτε μια τουφεκιά δέν έρριζαν, γιατί' ούτε βαθμούς ούτε άριστείο τ'ό άγώνος τ'ό έδωκαν, κι' από συμπάπι μονάχα ένας πατριώτης είχε π'ει δύο λέξεις— πού φύγανε!—για τις άντραγαθίες του;

*

Αυτός εΐταν ο Χρύσανθος Μωραϊτάκης, παλιός της θάλασσας καπετάνιος, άξωματικός στο ναυτικό τ' Άλή-Πασσα, φοβερός κουρσάρος, τρομερό των Τουρκώνε φόβητρο.

Άφ'ού σ'α 1810 είχε ρίξει ή φουρτούνα τ'ό καράβι του σ'ε ξέρες και τ'ό κατάπιεν ή θάλασσα, κ' έμεινε σύζυλος, έπ'ηγε να καταγραφτ'η ναύτης στο στόλο τ' Άλή-Πασσα. Τρομερό παλληκάρι, κανονιέρης και γεμιστής όπου εΐτανε, δέν άργησε ο Άλή-Πασσας να τόν κάμη άξωματικό του, κ' εκεί πού μια μέρα βρισκόντανε στο λιμάνι της Πρίβεζας κ' έκανε βάρδια κ' εΐτανε μόνος στο πλοίο, ζυπνή-

σανε μέσα του τ'ό κουρσάρο και τ'ό παλιό Μεσολογγίτη τ'α φυσικά, σκοτώνει με τ'α ίδια του τ'α χέρια τούς δυό τούς ναύτες, πού εΐτανε φρουρά, άρπάζει τ'ό καραβιό τ'ό χαζόν και μ'ένα πιστόνε του ναύτη χουφτώνουν τ'α κουτιά της φελούκας και πιάνουν τήν άπέναντι της Πούντας μεριά. Γυρίζοντας από χωριό σ'ε χωριό τ'ό Ήρ'όμ'ερο, φτάνει στο Μισολόγγι: κι' από τ'ό φόβο τ' Άλή-Πασσα κι' από τή δίψα πού τόν έτρωγε για τούς μεγάλους της θάλασσας κίντουνους, τρέχει στις Σκρόφες και πολλούς και πέρα βρίσκει συντρόφους. Κι' από τότε ως τήν ώρα πού ή καμπάνα της Έπανάστασης σήμανε, ο Χρύσανθος μαζί μ' Άλτζερίνους και Γενοβέζους γυμναζότανε για τ'ό μεγάλο άγώνα πού περιέμενε τήν πατρίδα του και πολλούς έσωσε χριστιανούς με τ'α χέρια του.

Σ'ένα τρομερό με τούς Τούρκους τράκκο, νεκρός πέφτει ο καπετάνιος του, και με μια όλο: οί κουρσάροι φωνή, τ'ό Μεσολογγίτη άρχηγό τους άναδείχνουνε. Και σαν έπλέανε μια μέρα σ'της Μπαρμπάριας τ'α πέλαγα για να πουλήσουν τ'ό ζωντανό τους φορτίο, άνταμώνουνται μ' άλλους συντρόφους κουρσάρους, πού απ' τ' άμπάρι τ'ό μπριγαντίνου τους μέσα, γοερές βγαίνουν οί φωνές των σκλαβών. Νά σταθούνε φωνάζει, άλλ' αυτοί γνωρίζοντας πως μπορούσε να λευτερώση τούς σκλάβους τους, τραβάνε τ'ό δρόμο τους και δι' σταματάνε. Γληγορότερο σαν εΐταν τ'ό πλοίο τ'ό Χρύσανθου, κι' αυτός στο τιμόνι καλά γυμνασμένος κ' οί ναύτες του όλοι στο κουπί δυνατοί, με μια βόλτα τούς φτάνει, τόν άέρα τούς παίρνει, τόν τράκκο τούς κάνει και μοναχός του τρέχει, τή μπουκαπέρτα τ'ό πλοίου άρπάζει και μέσα σ'ε σκλάβους δεμένους, πούχαν εκεί κάτω στη Μανη άρπάξει βλέπει και μια Χριστιανή παιδοπούλα, με μάτια μεγάλα σ'α μύγδαλα και κατάμαυρα σαν τήν έλιά, με χυμένα στους ώμους τ'α μαύρα μαλλιά της, να κλαίη δυνατότερ' απ' όλους τούς άλλους. Τ' άφρατα της άάλλη, τ'α δεκοχτώ της τ'α χρόνια, τ'ό θραφ'ερό της κορμί για ποιο μεγάλο πασσα τ'ό χαρέμι να τ'α φύλαγ' ο άρχικουρσάρος πισκίσι!

— Θέλεις κι' άλλα γι' αυτή σου τή σκλάβη τσεκίνα; ρωτά ο Μεσολογγίτης, κι' απ' τ'ό κημέρι του βγάζ' εκατό.

— Αύτη δέν πουλιέται με χρυσάφι, καπετάνιε, ξαγοράζεται μ' αίμα μονάχα: και τ'ό τιμόνι άμέσως άρ'ηνει, τήν κάμα απ' τή μέση του βγάζει, τ'ό σκρίκι του παίρν' ο άέρας και στο Χρύσανθο ρίχνει' άπάνου. Άλλά πού να τόν άφήση ως εκεί για να φτάση! Ένα μπαλτά, πού βρήθηκε μπροστά του ριχμένος, άρπάζει με μια σβελτσόνη μεγάλη, και εκεί πού έσκυψ' ο ψηλός Τουνεζιάνος για να τ'ό τή μπήξη, μια σ'όν άκούντραφο ο Μισολογγίτης τ'ό δίνει και σ'ε βουδκλι τόν έρριξε κάτω. Οί κουρσάροι όλοι τ'άχουν χυμένα, τούς

Στην άρχή τ'ό λαγκαδιού είναι χτισμένο ένα σπιτάκι, άπομονωμένο από τ'ό χωριό.

Πάνω σ'την άχερίνια στεγασιά ένας καπνοδόχος και ένα παραθύρι μοναχό σ'όν τοίχο, πού βλέπει στο λαγκάδι. Τ'ό χειμώνα, όντας τ'ό φως χύνεται έξ'ου από τ'α τζάμια, θαρρείς πως βλέπεις ένα μάτι με διαπεραστικές ματιές.

Φαίνεται απ' άλάργα και χρησιμέσει για οδηγητής-άστέρας στους ταξιδιώτες, όντας είναι καταχ'ια ή σκοτεινιασμένος καιρός.

Μια σανίδα χρωματισμένη γαλάζια είναι καρφωμένη πάνωθε από τήν πόρτα της καλύβας, πούναι καπηλιό δηλαδή, ή έπως λένε στο χωριό πριτόνι. Είν' αλήθεια πως τ'ό ρακί δέν είναι ορηνότερο από άλλ'ου, μά είναι τ'ό έμπόρεμα, πού από κάθε άλλο ξοδεύεται καλύτερα στη χώρα κι' έτσι ο κύρ-Νικόλας Ίβαν'ός δέν άπολείπει από μια πυκνή πελατεία.

Είν' άντρας δυνατός με δροσοκόκινα μάγουλα. Είναι παχ'ύς λιγάκι τώρα, τ'α μαλλιά του άσπρίσανε, τ'α χαρακτηριστικά του χόντρυναν από τ'α πάχια, μά δέν έχασε κάποιον άέρα γλυκοτροπιάς.

Πάνε τώρα είκοσι χρόνια και πλιότερο, πού ζ'ει στο χωρουδάκι.

Είναι τετραπέρατος και ξέρει να τραβάει πε-

λατεία, μά δίχως να ξεθεώνεται σ'ε κομπλιμέντα και παρακαλία. Φχαριστιέται ο καθένας στη συντροφιά του και ύποχρεώνεται μάλιστα με τήν πατρική του ματιά. Είναι λεπτός, άνοιχτομάτης και γνωρίζει κατάβαθα τ'ό βίο και τ'α καθήκαστα όλων πού τονε περιτριγυρίζουνε, μά ποτέ του δι' θα ξεστόμιζε παρατήρησεις ή κολακειές.

Μένει πάντα ήσυχος-ήσυχος μπρός σ'όν μπάγκο του.

Σαν είναι άδειανό τ'ό καπηλιό, πηγαίνει και κάθεται σ'την πόρτα και κ'ε άνοίγει κουδέντες με τούς διαβάτες. Έχει δη και παρκτηρήσει τόσα πράματα! Πόσους άφεντάδες γνώρισε, πού έρχόντουσαν στο μαγαζί του για τήν προμήθεια τ'ό ρακιού! Πόσοι απ' αΐτουνοους καταστραφήκανε και πόσοι άλλοι πέθαναν! Οί άρχές τονε σέβονται κι' ο άστυνόμος ποτές δέν περνάει μπρός από τ'ό καπηλιό του δίχως να τονε χαιρετήση. Μά να πούμε τήν αλήθεια, τ'ό τ'ό χρωσάει κ' ή άρχή. Δέν είναι πολ'ύς καιρός πούπιασε έναν κλέφτη και τόν άνέγκασε να δώση πίσω ό,τι έλεψε.

Είναι και παντρεμένος ο Ίβαν'ος.

Μια φορά μάλιστα εΐτανε λεπτή κ' ισχνή ή γυναίκα του, μά τώρα άπλώθηκε καλά σ'α πάχια. Κέρδισε, με τήν αξία της, τήν έμπιστοσύνη τ'ό

διατάζει νὰ λύσουν τῆς ὁμορφῆς τὰ σίδερα σκλάβας, καὶ μαζί του τὴν παίρνει καὶ φεύγει. Καὶ πολλοὶ πατριῶτες μου τὴ θυμήθηκαν τῆς γυναίκας του δούλα καὶ στοὺς καλοὺς γιὰ τὸ Χρῦσανθο καίρου τῆς σκλαβιάς, γλυκεῖά του συντρόφισσα.

Καὶ σὰ γύριζεν ἀπ' τὰ κουρσέματα σπῖτι του, μ' ἀνοιχτὰ τὸν περίμενε ἡ φτωχολογιά τὰ χέρια, γιὰ τ' ἀλύπητα σκορποῦσε στοὺς δρόμους τὰ φλουριά, γιὰ νάχη κι' αὐτὸς τὸ δικαίωμα νὰ ζητήῃ ὕστερ' ἀπὸ ἐξήντα-ἑβδομήντα χρόνια ἀπ' τοὺς διαβάτες πεντάρες. Καὶ στὰ ξεφαντώματα πῶκαρε τότε, ἔριχνε τὸ πιστόλι του στὸν αἶρα, ἀντὶς γιὰ βόλια, γιομάτο φλουριά.

★

Ἀργασμένος καθὼς εἶταν ἀπ' τὴν ἄρμη τῆς θάλασσας, ψημένος στοῦ μπαρουτιοῦ τὴ φλόγα, ἀψηφώντας τοὺς μεγάλους τοὺς κίντουνους, πολλές στὸ μεγάλο τοῦ Μισολογγίου τὸν ἄγωνα, διηγούνται τὶς ἀντραγαθίες του.

Εἶχε κάμει τὴν πάσσαρά του μύστικο πού τ' ἔλεγε «Ἀράκυνθο», κι' ἀκολουθώντας τὸν Κριεζή εἶχεν ἔμπει κι' αὐτὸς στῆς Πρέβεζας τὸν κόρφο, ἐκεῖ στὰ παλιά του λημέρια.

Τὰ «Ἑλληνικά Χρονικά» τὸ ἐξῆς κατόρθωμά τ' ἀναφέρουν:

«1 Νοεμβρίου 1825. Τὰ ἀπὸ τὸν κόλπον Π. Πατρῶν χθὲς ἀποπλεύσαντα ἐπτὰ ἐχθρικά καράβια ἀπαντήθηκαν σήμερον ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Πάπα μετὰ τρία ἰδικὰ μας πλοῖα, διοικούμενα παρὰ τῶν κυβερνητῶν Κωνσταντῆ Τρικούπη, Χρυσάνθου Μωραϊτάκη καὶ Δημ. Παναγιώτη. ἤλθον λοιπὸν εἰς ναυμαχίαν ἥτις ἐπεκράτησε δύο ὥρας. Ἀπίθανον ἴσως ἦθελε φανῇ νὰ διακηρύξωμεν ὅτι ἡ νίκη τῆς ἀνίσου ταύτης ναυμαχίας ἐκλινεν εἰς τὴν ὀλιγαριθμὸν τοῦτον στολίσκον μας καὶ ὅτι τὰ ἐχθρικά καράβια συνιστάμενα ἀπὸ μίαν κορβέταν, δύο βρῖκια καὶ τέσσαρας γολέτας διέλυσαν τὴν γραμμὴν των καὶ ἀναγκάσθηκαν μὲ καταισχύνειν των νὰ εἰσέλθουν πάλιν ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ φρουρίου Π. Πατρῶν πυροβολοῦντα ἀπὸ τὴν πύρρην. Εἶναι ἀληθέστατον μὲν τοῦτο καὶ θίγει ἴσως μαρτυρήσει τὰ λεγόμενά μας μὲ περισσώτερον ὡς λίστα ἐμφασιν ὁ διοικητὴς ἐνὸς πολεμικοῦ ἀγγλικοῦ βρῖκιου, ὅστις ἐστάθη μακρόθεν θεατὴς τοιαύτης μάχης».

Στοῦ Βασιλαδίου τὴ μάχη μετὰ τὸν «Ἀράκυνθο» ἔδινε μεγάλη στή φρουρά του βοήθεια, ἀλλ' ἐκάηκε τὸ πλοῖο του ὅλο ἀπὸ ἑνὸς τῶν ὀχτρῶν μπουρλότο, κι' αὐτὸς, πελαγώνοντας, στὸ νησί πετάχτηκε κι' ἐπίπασε τὸ ντουφεκί μαζί με τοὺς ἄλλους.

Καὶ κατόπι σὰν εἶταν ἀπὸ παντοῦ τὸ Μισολόγγι ἀποκλεισμένο καὶ τὰ Ἑγγλέζικα καράβια ἐμπόδιζαν τὰ ρωμαίικα τὰ πλοῖα νὰ πιάσουν τὰ ἐφτάνηντα, πολλές φορές ὁ παλιὸς Μισολογγίτης ναύτης, καὶ Τούρ-

κους κι' Ἑγγλέζους ἀψηφώντας, ἐκεῖ πού ἀπ' τὸ φοβερό βοριά δὲν μπορούσαν τὰ βασιλικά νὰ ξεμυτίσουν, ἐπῆνε στὸ πανὶ τῆς πάσσαρας μούδες καὶ κατὰπυρμα πῆγαινε στὸν Κάλαιο καὶ στ' ἄλλα τῆς Ἑφτάνηντος μέρη, ἐγείμιζε τὴν πάσσαρά του θροφές, πού μὲ χρήματά του τίς ἀγόραζε—δὲν εἶχαν ἀκόμη σωθῇ τὰ φλουριά τοῦ κουρσάρου—κι' ἀπ' τὴ μυστικῇ τῇ μπουκα τῆς λίμνης ἔφερνε λίγη ἀκόμα ἀνάσα στοὺς ξεψυχισμένους ἀπ' τὴ πείνα συντρόφους.

Στὸ τελευταῖο ταξίδι του—τοῦ Γενάρη τὰ ἔβγα εἶταν τότε—ἐκεῖ πού πᾶγαινε νὰ πιάσῃ τὴ μπουκα τῆς λίμνης, μὲ τὸ δίνει ὁ βοριάς καὶ τὸν ἐγύρισε πίσω. Ἀμέσως τὸ πανὶ κατεβάδουν, τὰ μεγάλα κουπιά τῆς ἀρπάζου, καὶ παλιέοντα μὲ τοῦ βοριά τὴ λύσσα στὴ Σκρόφα ἀπαγγιάζουν. Τοὺς ἐνοίωσαν τότε οἱ Τούρκοι καὶ γιὰ νὰ σταθοῦν τοὺς κᾶνουν σινιάλο, ἀλλ' αὐτοὶ μὲ περισσότερὴ δύναμη τρέχουν καὶ γιὰ τὸ τρικάρτο τῶν Τούρκων καράβι ἀπ' τὴ φορτοῦνα νὰ κινηθῇ δὲν εἰσπύρει, τὸ κανονίδι στὴν πάσσαρα ἀρχίζει, τὴν τρυπᾷ καὶ τὴ βουλιάζει.

Κολυμπώντας τότε ὁ γυμνασμένος ὁ ναύτης, ῥτάνει στὴ λίμνη καὶ μὲ σκοτωμένο τὸ κορμί του ἀπ' τοῦ πελάου τὸ παλεμα καὶ ζεστό ἀπ' τοῦ καναλιῦ τὰ βαθεῖα νερά, πού εἶναι χειμῶνα καὶ καλοκαίρι τὰ ἴδια, βρῖσκει τὰ παγωμένα ρηχὰ τῆς λίμνης νερά. Δὲν ἐδείλιασε διόλου ἡ μεγάλη τοῦ ναύτη καρδιά, δὲν τὸν ξεπάγιασε τῆς λίμνης ὁ κρύος βοριάς, κι' ἄμα στοῦ Μισολογγίου πᾶντες τὸ ἅγιο τὸ χῶμα, μουσκεμμένοι ὅπως εἶταν ἀκόμα, τρέχει στοῦ Φραγκλῖνου τὴν τάπη—πού οἱ Μισολογγίτες τότε κρατοῦσαν, κι' ὁ Κοκκίνης, ἀπ' τὸ πολὺ πού τὴν ἔβαψεν αἷμα τῆς εἶχε δώσει καὶ τὸνομα *terribile*—καὶ βοηθαίει κι' αὐτὸς στὰ κανόνια, γιὰ τὴ δύνατ' εἶχεν ἀνάψει τὴν ἡμέρα ἐκείνη τουφεκί.

Ἀξωματικὸ στοὺς Γελεκτζήδες τὸν ἐδιώρισαν καὶ σ' ὅποια κιντύνει τάπη, πρῶτος ὁ Χρῦσανθος μὲ τὰ παλληκάρια του τρέχει.

Μὲ τὴν **Ἑξοδο** ἀκολούθησε τ' ἀσκέρι τοῦ Γιαννάκη Κότσικα καὶ πρῶτος ἀξωματικὸς μαζί του ἔτρεξε σ' ὅλες τὶς μάχες πούλαβε κι' ὁ καπετάνιος του μέρος.

Τὸν ἐδιώρισαν ὕστερα καπετάνιο σ' ἑνὰ πολεμικὸ πλοῖο καὶ τὸν ἔστειλαν στὸ Δραγαμέστο, πού νὰ παίρῃ ἀπ' τὸν ἀρχιστράτηγο διάτες. Ἀντιγράφω μὴ πρὸς τὸ Χρῦσανθο διάτα γιὰ τὸν τρόπο πού τίς ἔγραψαν τότε: Προσκαλῆσαι διὰ τοῦ παρόντος νὰ ἰκπλεύσῃς ἀμέσως καὶ νὰ ὑπᾶς εἰς Πεταλὰ Σκρόφαις καὶ ὅπου ἄλλαχού βρῖσκονται ἑλληνικὰ πλοῖα—

ρια, τὰ ὁποῖα θέλεις συντροφίῃς ἕως εἰς τὸ καραβοστάσι καὶ θέλεις σταθῇ μαζί τους ἐκεῖ ὡς πού νὰ ἐμβαρκάρουν τὰ ζῶα καὶ ὅτι ἄλλο καλαμπάκι εἶμινε ἐκεῖ τῶν στρατιωτῶν καὶ νὰ ἐπιτρέψῃς εἰδῶ πάλιν μαζί τους. Ἐκ τοῦ Ἀρχιστράτηγου Δραγαμέστου, 22 Νοβρίου 1827. Ὁ ἀρχιστράτηγος (χωρὶς ὑπογραφή).

Γνωστὸ πῶς ἀρχιστράτηγος τότε εἶχε γίνῃ ὁ Τζούρτζης.

Κι' ὁ Χρῦσανθος ἀκολούθησε κατόπι τὸν Ἀστιγγα σὰν ἐχάλασαν τὰ Τούρκικα καράβια στῶν Σαλῶν τὸν κόρφο κι' ἐπῆρνε πάλι ἀπ' τοὺς Τούρκους τὸ Βασιλάδι. Σὰν ἐπέθανε ὁ Ἀστιγγας ἀπ' τὴν πληγὴν, πού ἀναχτώντας τὴ λίμνη τοῦ Μισολογγίου εἶχε λάβει, τὸν ἐμετάθεσαν στοῦ Μιαούλη τὴ μοίρα, πού ὑπηρετήσε τέσσαρα χρόνια, [ἀτρώμετος σὲ κάθε περίστασι πού ὁ ναυαρχὸς του μὲ προτίμηση πάντα τὸν ἔστειλε.

Ἀλλὰ σὰν ἐπλάκωσαν οἱ Βαβαρέζοι στὸν τόπο μας, κι' ἔστειλαν πολλοὺς ἀγωνιστάδες σπῖτια τους, ἡ ἴδια καὶ τὸ Χρῦσανθος περίμενε τύχη. Γεμιστὴς ὅμως γυμνασμένος ὅπου εἶτανε, ὅσο τὰ κῶτσα του τῶλεγαν, ἐδούλευε τὴ θάλασσα καὶ κανένα δὲν εἶχεν ἀνάγκη. Καὶ σὰν ἐγέραςε, καὶ δὲν εἰμποῦσε πιά νὰ δουλέψῃ, καὶ δὲν ἐβρέθηκαν οὔτε δέκα δραχμὲς νὰ τοῦ δώσῃ γιὰ σύνταξη τὸ κυβέριο τὸ μῆνα, ἔζωσε μὲ τίς πεντάρες πού ἀπ' τοὺς πατριῶτες του ἔπαιρνε. Καὶ δὲν εἶταν ἀλήθεια, πού σοῦ εἶπα, πῶς γιὰ ἐλεημοσύνη τοὺς τίς ἔδιναν, γιὰ τὴ καὶ γι' αὐτὲς ἐδούλευε. Τὸ κρασί κι' ἡ κακοπέραση τοῦ εἶχαν δώσει τὴν τέχνη γιὰ νὰ βγάξῃ ἔταν ἤθελε κι' ὅσους ἤθελεν ἀπ' τὸ στομάχι του κρότους. Κι' οἱ ἄκαρδοι πατριῶτες του γιὰ δισκέδαση τὸν ἐπλήρωναν γι' αὐτὴ του τὴν τέχνη, «ἐνα λεφτὸ τὸν καθέναν» καὶ σὰν ἐβγαίναν δυνατώτεροι «τρεῖς στὴν πεντάραν».

Ἔτσι διαβάνει ἡ δόξα σ' αὐτόνε τὸν κόσμον!

Μισολόγγι Μάρτης 1905.

ΚΩΣΤΑΝΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝΟΥ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΨΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

Ὁδὸς Ἀκαδημία: ἀριθ. 82.

ἀντρα τῆς πού τῆς ἔχει στὰ χέρια τὰ κλειδιά, ὅλες τὶς δουλιές του καὶ πού τὴ φοβούνται σὰ νᾶναι κι' ὁ ἴδιος ὁ Νικόλας.

Ἔχουνε παιδιὰ, μικρὰ ἀκόμα, μὰ πού φαίνονται ξυπνὰ καὶ πονηράκια, ἀπὸ τὸ κεφάλι τους μάλιστα—ἑνὰ κεφάλι ἀλουπούς.

Ἐν' ἀπομείσῃμερ τ' Ἀλωνάκη διχάβαινα τὸ λαγγάδι. Ἡ κάψα ἔβαινε σὰν καμίνι.

Ἐνας λευκὸς κουρνιαχτὸς πετοῦσε στὸν αἶρα, πού σοῦπερνε τὴν ἀναπνὴ.

Τὰ κοράκια, μ' ἀνασηκωμένα τὰ ρτερά καὶ τὸ στόμα μισάνοιχτο, φαίνονταν ὡς νὰ ζητοῦσαν ἔλεος. Μονάχα τὰ σπουργίτια δὲν πάθανε τὸ κελαιδισμὰ τους κι' ἐκυνηγιόντουσαν τρελλὰ, τραγουδῶντας. Εἴμενα πεθαμένους ἀπ' τὴ δίψα. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ τοῦ χωριοῦ δὲν ἔχουνε πηγὰδια καὶ πορέβουνε μ' ἑνὰ θολόνερο, πῶναι λάσπη καὶ πού τὸ παίρνουνε ἀπὸ μιά σιμωτινὴ δεξαμενὴ. Καθὼς τὸ ἦπια, βούρκος σωστός! Μ' ἀνακτάωσε τὸ στομάχι κι' ἀποφάσισα νὰ πάω νὰ πάρω στοῦ Νικόλα κᾶνα ποτῆρι κβὰς ἢ μπύρα.

Ἡ θεία τοῦ χωριοῦ, πού δὲν εἶναι καὶ τόσο ἑμορφη, καταντάει φριχτὴ τούτη τὴν ἐποχὴ.

Τὸ θαμπωτικὸ φῶς τοῦ ἡλίου ξεσκεπάζει δὴ τὴν ἀσκημάδα, πούχουν οἱ ἀχερίνες στεγασίες. Κι'

ἔβλεπα μπροστὰ μου κεῖνο τὸ βαθὶὸ λαγγάδι, κείνη τὴν ἀδεία ψημένη ἀπὸ τὸν ἥλιο, πού πηγαίνουρχονται κακομοιρασμένα μερικὲς λειψόσαρκες κόττες, ἔπειτα κείνη τὴ μαύρη δεξαμενὴ, ἀγκαλιασμένη στὴ μιά μεριά ἀπὸνα γῦρο λάσπης καὶ στὴν ἄλλη ἀπὸνα ρεῖλιο τείχισμα καὶ πιδὸ ἀλάργα μιά πλαγιά πού ἑνὰ κοπάδι πρόβατα ζητάει ἑνα κλωνάκι χορταριοῦ.

Καθὼς μπῆκα στὸ χωριὸ τὰ παιδιὰ μὲ προσβλέπανε σαστισμένα· τὰ μάτια τους ἀνοίγουνταν περισσότερο γιὰ νὰ μὲ καλοῖδουν, ἐνῶ τὰ σκυλιὰ βγάναν τὸ λαγγύγι τοὺς στὸ ἀλύχτισμα. Ὑστερα ἀπὸ λίγα λεφτὰ τῆς ὥρας, βρισκόμουνε μπρὸς στὸ καπηλιό. Ἐνας χωράτης ψηλὸς φάνηκε ἀμέσως στὸ κατώφλι. Εἶταν ξεκαπέλλωτος καὶ ἡ μάλλινη φλοκάτα του κρατιοῦνταν στὸ κορμί σφιχτὴ μόνο ἀπὸνα δυνατὸ ζωνάρι. Κάποιος ντερόροθός φαίνεται θὰ εἶτανε.

Τὸ πρόσωπό του εἶταν ἰσχνὸ καὶ πᾶνω ἀπὸ τὸ μέτωπό του τὸ γιομάτο ρυτίδες φύτρωναν τὰ πυκνὰ ψαρόμαλλὰ του. Φώναζε κάποιονε κι' ἀπὸ τὰ κινήματά του δὲ φαίνονταν κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, σημάδι σίγουρο πῶς εἶχε κάμει ἀρκετὲς σπονδές.

— Ἐλα τὸ λοιπὸν, φώναζε μὲ βραχνὰ φωνὴ καὶ σηκώνοντας τὰ πυκνὰ του ματοκλάδια. Ἐλα,

ὁρὲ ἀδερράκι, πᾶρ' τὰ πόδια σου. Κάνε γλήγωρα!.. Ὁ ἄνθρωπος, στὸν πού μίλαγε, εἶταν ἑνας κουτσός καὶ κοντόχοντρος, πού ἐρχότανε ἀπὸ τὴ δεξιὰ μεριά τῆς καλύβας.

Φόραε ἑνὰ μακριὸ πανωφόρι πολὺ καθαρό, σκούφια πολὺ μυτερή, πούφτανε ἴσα μὲ τὸ μέτωπό του κι' ἔδινε στὴ μορφὴ του μίαν ἐκφραση πονηροσύνης. Τὰ χεῖλια του ἀνοίγουνταν σ' ἑνὰ αἰώνιο χαμογέλιο, λεπτὸ κι' ἀγαθό.

— Ἐρχομ' ἐρχομαι, εἶπε σιμώνοντας τὸ καπηλιό. Μὰ τί τρέχει μαθὲς καὶ μὲ φωνάζεις ἔτσι;

— Νὰ τα μας! Δὲν ξέρεις τί κᾶν' ὁ κόσμος στὸ καπηλιό; Σὲ καρτεροῦνε μέσα. Ὁ Γιάκας ὁ Τούρκος, ὁ Ντίκης ὁ Ἀφέντης καὶ ὁ ἐργολάβος ἀπὸ τὸ Γιόδρα. Βάλανε στοίχημα, ποῖος θὰ τραγουδήσῃ καλύττερα, ἑνὰ κατοσταράκι· μπύρα.

— Θὰ τραγουδήσῃ ὁ Γιάκας, λῆει ὁ ἄλλος, πού θὰ πῇ ὁ Μοργκάτης.

— Πίστεψέ με, ἀδερφοῦλη μου, καμιά ἐνόχληση σοῦ λῆω!

— Ὅχι, κάνει ὁ Ὀμπαλτόνης, θὰ τραγουδήσουνε μὴ φορὰ πού βάλανε καὶ στοίχημα.

— Ἀς μποῦμε τὸ λοιπὸν, εἶπαν καὶ ἀπὸ σκύψανε περάσαν τὸ κατώφλι τοῦ καπηλιοῦ.

Εἶχα πολλές φορές ἀκούσει νὰ μίλωνε γιὰ τὸ

Ο ΕΡΜΟΝΑΣ*

Οί εφημερίδες που τόσο καλοδεχτήκανε το πρώτο βιβλίο του, «Τῆς Ζωῆς», φανήκανε κάπως επιφυλαχτικές για το δεύτερο βιβλίο του, που ἰδῶ κ' ἔνα μῆνα βγήκε, τὴν «Ἀργώ». Οἱ περισσότερες ὄχι μόνο δὲ μιλήσανε, μὰ οὔτε κ' ἐν τὸ βρῖσανε, καθὼς περίμενε κανείς. Μοναδικὴ ἐξίχρηση ἔκαναν ὁ κ. Καλογερόπουλος τῆς «Παναθηναϊκῆς» που στήν κατ'ἀστρον τοῦ φιλολογικοῦ ἀπολογισμοῦ τοῦ 1905 ἀνάφερε, πλάι στοὺς Μπισσιφινικούς καὶ Τσιμπουράκιδες τῶν ἐσπερινῶν ἐφημερίδων, καὶ κάποιον Ἑρμοῖνα, ἕνας ἄλλος ὑπερποιητὴς που χαρακτηρίσε ἀνευρα τὰ ποιήματά του, κ' ἕνας τρίτος ὑπερκριτικὸς που σφώτατα ἀνακάλυψε πὼς τὰ ποιήματα τοῦ Ἑρμοῖνα δὲν εἶναι σονέττα, ἀφοῦ δὲν ἔχουνε ρίμες, ἐνῶ ὁ Ἑρμῶνας ὁ φτωχὸς οὔτε ὁ ἴδιος τὸ σκέφτηκε ποτὲ οὔτε σὲ κανέναν εἶπε μυστικὰ πὼς ἔγραψε σονέττα μὲ ρίμες. Ποιήματα ἔγραψε ὁ Ἑρμῶνας καὶ πρέπει μὴ νὰ νοιώθει κανεὶς ἀπὸ ποίηση γιὰ νὰ λείει τίς ἀνοησίες τοῦ ὑπερποιητῆ καὶ τοῦ ὑπερκριτικοῦ.

*

Ὁ Παλαμᾶς, δικιολογώντας τὴ σιωπὴ τοῦ Τύπου γιὰ τὸ δεύτερο βιβλίο τοῦ Ἑρμοῖνα, μούλεγε :

— Ἐρεῖς τί τρέχει; Γιὰ τὸ πρῶτο βιβλίο του γράψανε μόνο καὶ μόνο γιατί εἶταν πρῶτο· μὰ γιὰ τὸ δεύτερο σὰν καλοὶ νοικοκυρεῖς σκεφτήκανε: «Μπᾶ! Αὐτὸς ὁ κύριος θὰ μᾶς βγάλει κάθε χρόνο κι ἀπὸ ἕνα βιβλίο; Πᾶει πολὺ! Ἄν τοῦ γράψουμε καὶ φέτος, μπορεῖ νὰ μᾶς βγάλει τρίτο βιβλίο τοῦ χρό-

* Τὸ ἄρθρο δημοσιεύτηκε στὸ «Ἄστυ» τῆς περασμένης Κυριακῆς (ἀριθ. 5564, σελ. 1. στήλ. 5 καὶ 6) κάτω ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἑρμοῖνα. Ὁ φίλτατος κ. Γ. Βουτσινᾶς, ὁ ἀρχισυντάκτης τοῦ «Ἄστυ», που καὶ μὲρῶς δυνάτῃ ἔχει καὶ γούστο καλλιτεχνικὸ ἀσυνείθιστο γιὰ Ρωμῶν δημοσιογράφου, δέχτηκε νὰ γραφτεῖ ἄρθρο γιὰ τὸν Ἑρμῶνα μὲ τὴ συμφωνία ἢ γλώσσα του νὰ μὴν εἶναι ἡ δημοτικὴ τοῦ Νουμᾶ, γιατί, καθὼς μούγραψε, «μὴ φημερίδα πέφτει καὶ σὲ χέρια κουτῶν καὶ ἀμαθῶν». Γράφτηκε λοιπὸν τὸ ἄρθρο ὄχι στὴ δημοτικὴ τοῦ Νουμᾶ ἀλλὰ... στὴ δημοτικὴ, πού'ναι τὸ ἴδιο, κ' ἔτσι δημοσιεύτηκε. Στὸ ξανατύπωμά του τώρα μόνο μερικὰ ν' ἀκαθάρτα θὰ φύγουν καὶ μερικὰ σύμφωνα θ' ἀλλάχτουν, πού εἶχαν μπεῖ στὸ «Ἄστυ» γιὰ νὰ μὴν ξαφνιστοῦν οἱ κουτοὶ καὶ οἱ ἀμαθεῖς, ἂν καὶ τέτοιους ἀναγνώστες, θαρρῶ, τὸ «Ἄστυ», καὶ κυκλοφορεῖ σὲ διαλεχτὸ κύκλο, δὲν ἔχει.

Γιάκα τὸν Τούρκο, σὰν ἕναν ξακουστὸ τραγουδιστὴ, καὶ γιὰ τοῦτο κοντοστάθηκε κι' ἀκουσα μὲ προσοχὴ τίς παραπάνω κουβέντες καὶ θέλοντας κι' ὁ ἴδιος νὰ κρίνω μπῆκα στὸ καπηλιό. Πολλοὶ λίγοι ἀνθρώποι ἔχουνε μπῆ σὲ χωριάτικο καπηλιό. Τώρα οἱ κυνηγοὶ μπορεῖ νὰ γνωρίζουνε μερικὰ, μὰ οἱ κυνηγοὶ μπαίνουνε ὅλοθι.

Οἱ περισσότερες ἀπ' αὐτὲς τίς καλύβες εἶν' ὅλο- ὅλο μὴ σκοτινιὰ ἀντικάρμα, ἔπειτα μὴ μεγάλη κάμαρα χωρισμένη σὲ δύο ἀπὸνα μισοφούντι. Κι' αὐτὸς ὁ τοῖχος δὲν περνιέται ποτὲς ἀπὸ τοὺς πελάτες, μονάχα ἀπὸναν πλατὺ φεγγίτη σοῦ βολεῖ νὰ παρατηρήσης τὴν ἄλλη μεριά. Καὶ βλέπεις ἕνα τραπέζι ἀπὸ ξύλο ρουπακιῦ καὶ πάνω σ' αὐτὴ τὴ μπάγκα πουλάει ὁ ἔμπορος τὰ πιστά. Ἀντίκρυ ἀπὸ τὸ μεσοφούντι βλέπεις μποτῖλλιες μὲ χτόφες καλοσφραγισμένες.

Στὴν κάμαρα, πού καθοῦνται καὶ τὸ τραβᾶνε, εἶναι πάντα ἄδια βουτσιά, ἕνας μπάγκος κι' ἕνα τραπέζι· καὶ στὸν τοῖχο εἶναι κρεμασμένα χοντροκαμωμένα κονίσματα, πού τὰ λένε λουμπὸν-σινίγια.

Ὅταν μπῆκα μέσα, βότκα μαζεμένη μὴ μεγάλη παρῆα. Ὁ Νικόλας εἶτανε μπροστὰ στὴν μπάγκα του, πάντα μὲ τὰ γελαστά του τὰ μούτρα, βάζοντας δύο ποτηράκια ρακὶ στοὺς δύο φίλους που

νου, καὶ τέταρτο τὸν παραπάνω χρόνο, κ' ἔτσι τὸ κακὸ νὰ μὴ σταματήσει ποτὲ σ' αἰὼνα τὸν ἀπανταῖα...

Καὶ τὸν Ἑρμῶνα τὸν πάσανε ἀπὸ ποιητὴ σὰ νὰ εἶταν κανένας ὑποτελωνοσταθμάρχης. Ἐγὼ δὲν ἔρχομαι σήμερα νὰ ξαναδιορίσω τὸν ἀδικοπαμένο· τίτιο δικαίωμα δὲν τὸ ἔχω, ἂν καὶ εἶμαι Ρωμῶν καὶ δημοσιογράφος, ἔχω δηλαδὴ δύο πολύτιμα προσόντα που μοῦ δίνουν κάθε δικαίωμα ὄχι μόνο νὰ διορίζω καὶ νὰ παύω ποιητὲς, ἀλλὰ νὰ κάνω καὶ ἐπιστημονικὲς ἀνακλύψεις που νὰ καταπλήσουν καὶ νὰ ἀπομωραίνουν κι αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἐπιστήμονες γιατρούς. Τὰ προσόντα αὐτὰ δὲ θὰν τὰ μεταχειριστῶ, γιατί εἰδύμηναι τὸ «Ἄστυ» που μὲ δέχεται σήμερα στὶς στήλες του — ἔστω καὶ μὲ κάποιους... γλωσσικούς περιορισμούς —, εἰδύμηναι καὶ τὸν Ἑρμῶνα που μὴ τέττα προστασία θὰν μπορούσε ἀξιόλογα νὰν τὴν πάρει γιὰ προσωπικὴ προσβολή καὶ νὰ μοῦ ζητήσει τὸ λόγο.

*

Ἐμεῖς αὐτοὶ περὶ τὸν Νουμᾶν, καθὼς συνειθίζουμε νὰ μᾶς λένε αὐτοὶ περὶ ἄλλα διάφορα πράγματα» συμπόλιτες μας, ἔχουμε κακοσυνειθίσει νὰ σεβόμαστε τὴν ἀληθινὴ ἀξία ὅπου κι ἂν τὴ συναπαντοῦμε, κι ὁ Ἑρμῶνας μόλις πρωτοφάνηκε, μὴ τὸ βιβλίο του «Τῆς Ζωῆς» εἶναι μονομιᾶς τοῦ σεβασμοῦ μας καταχτητής. Δὲν εἶταν μόνο ὁ ποιητὴς ποῦφερε τὴν ψυχὴ μας σ' ἄγνωστα καὶ καινούρια ἀνθρώπια, οὔτε μόνο ὁ τεχνίτης που κυβερνοῦσε σὰ δούλους τοὺς ρυθμούς. Εἶταν κάτι παραπάνω κι ἀπὸ τοὺς δύο· εἶταν ὁ Μάγος που μᾶς μάγεψε καὶ που μᾶς θάμπωσε — τέτιος Μάγος που ἕνας Ψυχάρης κ' ἕνας Παλαμᾶς πῖσανε πρῶτοι καὶ τὸν προσκυνήσανε.

Μελετήστε τὰ βιβλία του, μελετήστε τὰ ῥῥα του τὰ κριτικά, μελετήστε ὅτι ἔγραψε κι ὅτι θὰ γράψει, μελετήστε τὰ ὅμως χωρὶς τὴν ἀναθεματισμένη γλωσσικὴ προκατάληψη, μελετήστε τὰ ὄχι ἐπιπόλαια σὰ Ρωμῶν, ἀλλὰ προσεχτικά, βαθιά, μὲ πίστη, μὲ καλὴ πίστη (γιατί χρειάζεται ἡ καλὴ πίστη καὶ στὸ διάβασμα), καὶ θὰ καταχτηθεῖτε ἀπὸ τὸ Μάγο.

Περισσότερα δὲν μπορῶ νὰ πῶ. Δὲ βρίσκω λέξεις ὄχι νὰ φανερώσω, ἀλλὰ νὰ κρύψω τὸν ἐνθουσιασμό μου, γιατί δὲ θέλω νὰ πῶ ὅτι αἰσθάνομαι, μήπως καὶ παρεξηγηθῶ, μήπως καὶ μοῦ ποῦν πὼς δὲν κρίνω ἀλλὰ ρεκλαμάρω ἕνα συνεργάτη μου — τί συνεργάτη; ἕνα στύλο ἀληθινὸ τῆς ἐφημερίδας μου, ἕνα στύλο τοῦ

μόλις ἔχανε μπῆ.

Στὴ μέση τῆς κάμαρας στέκουνταν ὁ Γιάκας ὁ Τούρκος. Εἶτανε καμιά εἰκοσιπενταριά χρονῶν, ψηλὸλυγος, χλωμὸς κι' ἀτάλικος.

Μόλο που δὲ φαινόταν νῆχη γειά, τὰ βαδουλωμένα του μάγουλα, τὰ ξεπεταμένα κόκκαλα στὸ πρόσωπό του καὶ τὰ σταχτιά του μάτια δείχνανε μὴ παθητικὰ ψυχὴ.

Κατέχονταν ἀπὸ μὴ μεγάλη συγκίνηση, τὸ κορμὶ του ἔτρεμε, ἡ ἀναπνοή του εἶτανε ἀταχτὴ κ' ἐννοιωθε μ' ἄλλα λόγια κείνη τὴ στιγμὴ τὴν ἀνίκητη συγκίνηση που νοιώθει κανεὶς ὄντας πρόκειται νὰ τραγουδήσῃ ἢ νὰ μιλήσῃ μπροστὰ σὲ κόσμο. Κοντὰ του, στέκουνταν ἕνας ἀνθρώπος καμιά σαρανταριά χρονῶν, ψηλὸς καὶ δυνατὸς· εἶτανε ὁ λωδιδιὸς τὸ ἀντίθετο τοῦ Γιάκα. Ὡμοὶ πλατιοὶ που τάιριζαν μὲ τὰ δυνατὰ κι' ὅλο νεῦρα μπράτσα του καὶ μὲ τὴ χάλκινη σκεδὸν ὄψη του, ὅπως ἔχουνε οἱ Τατάροι. Τὴν πρώτη στιγμὴ που θὰ τὸν ἐβλεπες ἡ φυσιογνωμία του θὰ σοῦ φαίνονταν σκληρὴ, μὰ ὕστερα θ' ἄβλεπες πάνω τὸ γλυκὸ ἀντιφύγισμα τοῦ στοχασμοῦ.

Σπάνια σήκωνε τὰ μάτια κ' ἔριχνε γλήγωρα γλήγωρα μὴ ματιὰ γύρα του, σὰν ταῦρος κάτω ἀπὸ τὸ ζυγὸ.

ἀγώνα μας... τοῦ προδοτικοῦ. Ὁ Παλαμᾶς μᾶς μίλησε σοφὰ γι' αὐτόν· μᾶς μίλησε κι ὁ Ψυχάρης. Ὑστερ' ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς, τὰ δικὰ μου τὰ λόγια περισσεύουν.

Τὸ μόνο που μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ κάμω, εἶναι νὰ δώσω στοὺς ἀναγνώστες μου μερικὲς πληροφορίες βιογραφικὲς. Νὰν τοὺς πῶ λ.χ. πὼς λέγεται Πέτρος Βλαστός, πὼς εἶναι Χιώτης, πὼς ἀκόμα δὲν ἔκλεισε τὰ εἰκοσιπέντε χρόνια, πὼς σπούδασε Νομικὰ στὸ Πανεπιστήμιό μας καὶ πὼς τώρα ἐμπορεύεται στὶς Ἰντίες, σὰ καταστήματα τῶν Ralli Brothers. Ὅσο γιὰ τὴ θρησκεία του, εἶναι ὁρθόδοξος δημοτικιστὴς, δηλ. λατρεύει τὴ Δημοτικὴ γλώσσα γιὰ θρησκεία του, καὶ τὴ λατρεύει ὁρθόδοξα, ἀφοῦ ἀναγνωρίζει τὴ δουλιὰ τοῦ καθενὸς ἐργατῆ τῆς κι ἀφοῦ δὲν ἐζήτησε κι οὔτε θὰ ζητήσει ἂν κ' ἔχει ὅλα τὰ προσόντα νὰν τὸ ζητήσει, νὰ κάμει κι αὐτὸς δική του Σκολή, δικό του κόμμα, νὰ γίνε κι αὐτὸς Ἀρχηγός.

*

Στὴ μελέτη δύσκολα θαρρῶ θὰ βρεθεῖ δεύτερος Ρωμῶν λόγιος νὰ μπεῖ στὸ πλάι του. Ἐχει μελετήσει τόσο καὶ τόσα ὥστε νὰ κουδεντιάξῃς ὥρες μαζὶ του καὶ νὰ μὴν ξαφνιάξῃς, καθὼς τὸ παθαίνει με πολλοὺς δικούς μας ποῦχουν μάθει ἀπ' ἔξω μόνο τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων ξένων συγγραφέων καὶ σὲ πετροβολᾶνε μ' αὐτὰ μόλις ἀνοίξουν τὸ στόμα τους. Τόση μετριοφροσύνη σὰν τὴ δική του δὲν ἔχω ξαναδεῖ, καθὼς δὲν ἔχω ξαναδεῖ καὶ τόσο μεθοδικὸ καὶ ὀρθόδοξο μεταχειρίσματος τῆς μελέτης. Μελέτησε τόσα πολλὰ καὶ τόσο γερά, ὄχι γιὰ νὰ παπαγαλλίξῃ κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ ὅσα μελέτησε, ἀλλὰ γιὰ νὰ μορφώσει δική του γνώμη ἀπὸ κείνα που μελέτησε. Κ' ἔχει δική του γνώμη γιὰ τὸ κάθε τί. Καὶ τὸ βλέπεις καὶ στὴν κουβέντα του καὶ στὸ γράψιμό του.

Τὰ κριτικά του ῥῥα, που τώρα τελευταῖα ἄρχισε στὸ «Νουμᾶ», μὲ τίς πρωτότυπες μὰ καλοζυγισμένες γνώμες του, εἶναι κάτι που τώρα τὸ πρωτοβλέπουν τὰ νεοελληνικὰ γράμματα. Ὅχι μόνο κρίση ὀρθή καὶ μελετημένη, μὰ καὶ εὐσυνειδησία ὁλοκληρῶν ἀσυνείθιστη σὲ μᾶς.

Θὰ θυμοῦμαι πάντα τί μοῦ εἶπε ὅταν τὸν παρκαλέσσα ν' ἀναλάβει τὴν κριτικὴ τῶ βιβλίου στὸ «Νουμᾶ».

— Οὔτε τόσο μελετημένος εἶμαι γι' αὐτὴ τὴ δουλιὰ, οὔτε τόσο καλόψυχος. Θὰ λῶ τὴν ἀλήθειαν καὶ δὲν ἀξίζει, γιατί θὰ δυσαρεστοῦμε πολλοὺς.

Ἡ παλιά του ρεντιγκότα εἶτανε τριμμένη καὶ ἡ κραβάτα που φοροῦσε στὸ λαμπρὸ εἶχε κατάντησει πιά ἕνα κομμάτι σπάγγος. Αὐτὸς εἶταν ὅπου ὁ Ὀμπαντόνης ἀνάφερε μὲ τὸνομα Ντίκνης ὁ Ἀφέντης. Μπροστὰ του καθόταν ὁ ἀντίπαλος τοῦ Γιάκα, ὁ ἀργολάβος.

Εἶχε κορμὶ μέτριο, μὰ καλοφτιασμένο, πρόσωπο βλογιοκομμένο, μαλλιά κατσαρά, μύτη γυρισμένη πάνω, γένια σὰ μεταξὶ καὶ μικρὰ ματάκια που εἶχανε τὸ χρώμα τοῦ γουβιοῦ. Μιλοῦσε λίγο καὶ στέκουνταν μὲ τὰ χέρια σμιχτὰ κάτω ἀπὸ τὰ γόνατα ἢ ἔσερνε μπροστὰ πότε τὸ δεξὶ πότε τὸ ἀριστερό του πόδι, γιὰ νὰ φανῶνε τὰ κόκκινα παπούτσια του, που δὲν ἐστεροῦνταν ὡστόσο καὶ κάποιες κομψότητες.

Φοροῦσε ἕν' ἀρμιάκι ἀπὸ σταχτὶ ρούχο πάνουθε ἀπὸ τὸ κόκκινο πουκάμισό του, που τότε στένεβε στὸ λαμπρὸ.

Οἱ ἀχτίδες τοῦ ἡλίου χύνονταν ἀπὸ τὸ παράθυρο μέσα, μὰ ἡ ὑγρασία καὶ ἡ σκοταδερὴ εἶτανε τόσο μεγάλες μέσα στὴν καλύβα, που τίποτα δὲν ξεχώριζες.

Ἡ ἀποπνιχτικὴ κάψα τ' Ἀλωνάρη καὶ μέσα γίνονταν δροσερὴ ὑγρασία, που σὲ ἀπαλοσκέπαζε ὡς σύγνεφο γιομάτο νερό.

Για τὸ πρῶτο γέλασα· γιὰ τὸ δεύτερο καταχάρηκα.

— Καλά, τοῦ ἀποκριθῆκα, ὥς μὴν εἶσαι μελετημένος· δὲν πειράζει· μέσα σὲ τόσους καὶ τόσους φωστῆρες τῆς κριτικῆς ποῦ μᾶς περιτριγυρίζουν, ὥς ὑπάρχει κ' ἓνας ἀμελέτητος σὺν καὶ σένα. Μᾶς χρειάζεται κ' ἓνας τέτιος καὶ καλωσόρισες. Γιὰ τὴ σκληρόαδα σου μὴν κακοκαρδίζεις. Γενῆτε σκληροί, φωνάζει καὶ ὁ Νίτσε, καὶ οἱ κριτικοί μας—ἀλλοίμονο!—εἶναι τόσο μαλακοὶ καὶ γι' αὐτὸ ὡς τώρα μᾶς φορτώσανε στὴ ράχη μας τόσα καὶ τόσα φιλολογικὰ μαλάκια. Σκληροὶ κριτικοί μᾶς χρειάζονται γιὰ νὰ μᾶς περάσουν ὅλους ἐν στόματι μαχαίρας καὶ γίνεσθαι οἱ πρῶτος Τουρκοκοιτιῶς.

Γι' αὐτὸ κ' οἱ κριτικὲς του, οἱ σκληροί, οἱ ἀλύγιστες, οἱ ἀπότομες, ξαφνιάζουν· μὰ δὲν πειράζει· σιγὰ σιγὰ θὰν τίς συνειθίσουμε. Εἴμαστε, βλέπετε, σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα σὺν τὰ μικρὰ παιδιὰ· μᾶς κακοσυνειθίσανε μὲ τὰ ζαχαρωτὰ καὶ τὸ κινῖνο δὲν τὸ παίρνουμε. Μὲ τὸ κριτικὸ κινῖνο ὅμως κόβονται οἱ φιλολογικὲς θερμὲς καὶ ὅχι μὲ τίς καραμέλλες.

*

Ἀρκετὴ ὥρα, θαρρῶ, μίλησα χωρὶς νὰν τὰ καταφέρω νὰ δεῖξω καλὰ καλὰ τί εἶναι ὁ Ἑρμονας. Αὐτὸ πᾶς ζητήστε το ἀπὸ τὰ βιβλία του καὶ ὅχι ἀπὸ μένα. Εἶναι τόσο φλύαρος, ὥστε ἀμέσως θὰ σᾶς τὸ φανερώσουν τὸ μυστικόν.

Δ Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΗΤΟΙ

Δημοσιένης + Ἀριστοτέλης + Ἡσύχιος.

«Ἐχω τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον ὑποβάλλω δὲν ἀντίκειται πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος, διότι ἐὰν (!) εἶχον ἐναντίαν ἰδέαν, ἐμὲ ὅλην τὴν πεποίθησιν τὴν ὁποίαν ἔχω ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ στρατοῦ ἐπιβάλλει ἵνα ληφθῇ μέτρον ὅτι, δὲν ἤθελον ὑποβάλλει τὸ νομοσχέδιον τὸ ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις θέλει ὑποβάλλει εἰς τὴν κρίσιν τῆς Βουλῆς. Οὐδεὶς, κύριοι, δύναται ἵνα ὑποστηρίξῃ ὅτι τὸ

Ἡ εἰσοδὸς μου ἔφερε, φαίνεται, στενοχώρια στοὺς μουστερηδες τοῦ Νικόλα, μὰ σὺν εἶδαν τὸ νοικοκύρη νὰ μὲ καλημερίσῃ, συχάσανε.

Κάθησα σὲ μιὰ γωνιά, πλάι μ' ἓνα μουστερὴ κουρελιάρη.

— Δοιπὸν φωνάζει ξαφνικὰ ὁ Ὀμπαντόνης. Κι' ἀφοῦ ἄδειασε μονορούφι τὸ ποτήρι του μὲ τὸ ρακὶ ἔκκολούθησε νὰ λέῃ ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀναφώνησιν αὐτὴ παράξενα λόγια. — Γιατί δὲν ἀρχίζουμε; Τί λές; Γιατί;

— Ν' ἀρχίστε, κάνει ὁ Νικόλας.

— Θ' ἀρχίσουμε, κάνει ὁ ἀργολάβος κ' ἔχαμογέλασε μὲ πεποίθησιν.

— Μὰ βέβαια, λέει ὁ Γιακάς, πρέπει ν' ἀρχίσουμε τώρα κιόλας.

— Ἐλᾶτε, μωρὸ παιδιὰ, κάνει ὁ Μοργκάτς μιλώντας μὲ τὸ λάρυγγα, θ' ἀρχινήσουμε ἡ ὅχι;

Μὰ ἀντὶς ν' ἀρχινήσουν οἱ τραγουδιστάδες πέσανε σὲ σιωπὴ· ὁ ἀργολάβος μάλιστα οὔτε σάλεψε ἀπὸ τὴ θέσιν του.

— Εἶναι ὥρα ν' ἀρχίστε, φώναξε ὁ Ντίκης ὁ Ἀφέντης.

Ὁ Γιακάς ἀνασείρησε.

Ὁ ἀργολάβος σηκώθηκε, ἔβηξε κ' ἐπῆρε μιὰ πόζα.

συμφέρον τοῦ στρατοῦ δὲν ἐπιβάλλει ἵνα παύσῃ τὸ «κακὸν τὸ ὁποῖον γίνεται σήμερον».

Ὁ παράγραφος ἀφ' οὗ μᾶς θυμίζει ἓναν ἄλλον ἀπὸ μιὰ παλιὰ κωμωδία.

«Μοῦ ἠκολούθησεν ἐν ἀκολουθίᾳ τὸ ὁποῖον εἰς ὅλα τὰ ἀκολουθήματα τὰ ὁποῖα δύναται ἵνα ἀκολουθήσῃ οὐδέποτε ἠκολούθησε τὸ ἀκολουθῆμα τὸ ὁποῖον ἠκολούθησεν».

Μὰ στὸν παράγραφόν του ὅχι μοναχὰ φαίνεται Δημοστένης ὡς πρὸς τὴν Ρητορικὴν ὁ κ. Θεοτόκης, παρὰ καὶ Ἀριστοτέλης ὡς πρὸς τὴν Λογικὴν, ἀφοῦ ἡ πεποίθησίν του πῶς δὲν εἶναι ἀντισυνταγματικὰ τὰ νομοσχέδια τοῦ στηρίζεται στὸ πῶς δὲν ἔχει ἀντίθετη γνώμη. C'est son opinion, ποῦ λέν οἱ Γάλλοι, et il la partage.

Μὰ καὶ Ἡσύχιος μπορεῖ νὰ κηρυχθεῖ ὁ κ. Πρόεδρος ὡς πρὸς τὸ Λεξικόν του. Ἀκούστε (σοβαρά). «Οὐδεὶς δύναται νὰ (ἢ ἵνα;) ἀρνηθῇ ὅτι σύστημα τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπει εἰς ἀξιωματικούς ἵνα μὴ ὑπηρετοῦν ἐν τῷ στρατῷ [ὅλα τὰχει ἡ Ζαφίρτσα, ἡμόνε ἡ δοτικὴ τῆς λείπει] εἶνε ὀρθόν». Στραβὸν ἤθελε νὰ πεῖ ὁ κ. Πρόεδρος, μὰ προτίμησε φαίνεται ἵνα μιλήσῃ ἀνάποδα, παρὰ ἵνα μιλήσῃ μαλλιάρη.

Ὁ ἀκόλουθος παράγραφος πάλι κλεῖ μέσα του ὅλες τίς Χάρες μὲ τὸ Μουσηγέτη τους μαζί.

«Ἄλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ [γιατί ὅχι ἵνα;] ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἐνὸς ὕπαρχει τὸ δικαίωμα τοῦ θέτειν ὑπόψηφιότητα, ὑπάρχει ἐπίσης καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τοποθετήσεις, διότι ὅταν ὁ ἀξιωματικός μὴ ὦν εὐχαριστημένος ἐκ τοποθετήσεως ἡ ὁποία ἐγένετο ὠφελεῖται κενῆς θέσεως καὶ θέτει ὑπόψηφιότητα ἡ ὁποία τῷ δίδει τὸ δικαίωμα ἵνα ἐπὶ τέσσαρα ἔτη μὴ ὑπηρετήσῃ ἐν τῇ θέσει ὅπου ὠρίσθη».

Ἄμ' ἡ ἀπόδοσις; Μὰ γιὰ τὴν ἀπόδοσις, βλέπετε, δὲν περίσσεβε ἀνασασμός.

Ξενισμούς πᾶς καὶ τέτιες παρανουχίδες δὲ σᾶς δίνω. Τὰ μισὰ ἀπάνου κάτου λόγια τοῦ κ. Προέδρου εἶναι ξενισμοί. Ἐνα ὅμως «τί πράττεται» ἀντὶς «τί γίνεται» (cosa si fa) δὲν πλερώνεται μήτε μὲ χρυσάφι καὶ ὥς μένει πάντα γνωστὸ.

Τώρα ὥς βάλουμε καὶ τὸν κολοφῶνα ὡς εἶδος ρητορικὸ στεφάνι ἡ κοῦκο.

«Τίς εἶναι ὁ κύριος τῆς ἐκλογῆς τῆς θέσεως τῆς τοποθετήσεως;»

Ὅταν καταλάβουμε, κ. Παρτσινέβολε, τί θέ-

— Καὶ ποίους θὰ τραγουδήσῃ πρῶτος; ρώτησε μ' ἀλλοιώτικη λιγὰκι φωνὴ τὸ Ντίκη Ἀφέντη, ποῦ στέκονταν ἀκίνητος πάντα στὸ μέσο τῆς κάμαρας.

— Ἐπὺ, μωρ' ἀργολάβε, ἐσὺ ἀδερφάκι, φωνάζανε ὅλοι.

Σηκώθηκε, ἀνασῆκωσε τίς πλάτες, κοιτώντας τὸ ταβάνι σὺν ἐμπνευσμένους καὶ σῶπασε.

— Νὰ βάλουμε κλῆρο, λέει ὁ Ἀφέντης.

Καὶ τὸ κατοσταράκι στὸ τραπέζι.

Ὁ Νικόλας ἔσκυψε, πῆρε μιὰ κανάτα ποῦ εἶτανε καταγῆς καὶ τὴν ἀπῆλθε στὸ τραπέζι.

Ὁ Ντίκης ὁ Ἀφέντης σῆκωσε τὰ μάτια του πρὸς τὸ Γιακά καὶ λέει:

— Τί κάνουμε;

Ἐποῦτος ἔψαξε στὶς τσέπες του, ἔβγαλ' ἓνα καπνὶ καὶ τὸ σημάδεψε.

Ὁ ἀργολάβος πῆρε μέσα ἀπὸ τὸ καφετάνι του ἓνα ὠραῖο πέτσινο πορτοφόλι καὶ ἔβγαλ' ἀπὸ μέσα ἓνα ὀλοκαίνουργο. Ἐρρίξαν τίς δυὸ μονέδες στὴν παλιὰ σκούφια τοῦ Γιακά.

Ὁ Μοργκάτς ἔχωσε τὸ χέρι του μέσα στὴ σκούφια καὶ τράβηξε τὸ καπνὶ τοῦ ἀργολάβου· τὸ κοινὸ ἀνάπνευσε. Θ' ἀρχίζανε τέλος πάντων.

— Καὶ τί νὰ τραγουδήσῃ; ρώτησε ὁ ἀργολάβος.

— Μωρ' ὅ,τι θέλεις, καημένε, τ' ἀποκριθῆκαμε,

λεῖς νὰ πεῖς, ὥςως ἀπαντήσουμε στὸ ρώτημά σου καὶ σοῦ λύσουμε τὴν ἀπορία.

Ὡ ἀθάνατη καθαρέβουσα, τί δύναμη ποῦ τὴν ἔχεις νὰ κολοκυθίζεις τὰ κεφάλια!

Ἀφτὴ ὡς τόσο εἶναι ἡ γλῶσσα τῆς Βουλῆς ποῦ τόσο ἐκθειάζεται στοὺς ξένους ὁ κ. Χαντζιδάκης καὶ τὴν κηρύχνει ἐθνικιά! Ἄς τὴ σημειώσῃ ὁ κ. Κρούμπαχος. Εἶναι ὅμως ἰσως φυσικὸ τοῦ κ. Χαντζιδάκως νὰν τοῦ ἀρέσει ἀληθινὰ, ἀφοῦ χειρότερη ἀπὸ τὴ δική του βέβαια δὲν εἶναι.

ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

Υ. Γ. Καὶ πότε, φίλε Νουμά, μὲ τὸ καλὸ ἀρχίζει τὸ Βαρβαπαζάρο; Γιατί, καθὼς βλέπεις, ἔχουμε ὕλικὸ μὲ τὸ τσουβάλι.

Maurice Maeterlinck

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

Κι ἂν γυρνοῦσε καμιά μέρα,
Νὰ τοῦ πῶ τί πρέπει;
— Πές του πῶς τὸν καρτεροῦσα
Ὡς ποῦ νὰ πεθάνω...

Κι ἂν ἀκόμα μὲ ρωτᾷ
Μὴ γνωρίζοντάς με;
— Μίλα του σὺν ἀδερφή του·
Ἴσως ὑποφέρει...

Κι ἂν ρωτᾷ ποῦ εἶσαι, τί πρέπει
Νὰ παντήσω; — Δός του
Τὸ χρυσὸ μου δαχτυλίδι
Δίχως νὰ μιλήσῃς.

Κι ἂν γυρεύῃ νὰ μάθῃ ἔρρη
Γιατί ἡ κάμαρὴ εἶναι;
— Δεῖξ' του τὴν ἀνοιχτὴ θύρα,
Τὴ σβησμένη λάμπα.

Κι ἂν μὲ ρωτᾷ τότε
Γιὰ τὴν ὑστερὴν ὥρα;
— Ἀπὸ φόβο μήπως κλάψῃ
Πῶς γελοῦσα, πές του.

Μετάφραση ΤΙΜΩΝΑ

κ' ἐμεῖς, ἔννοια σου, θὰ κρίνουμε σὰ χριστιανοί.

— Σταθῆτε μιὰ στιγμὴ νὰ βῆξω λιγάκι γιὰ νὰ καθάρσῃ ἡ φωνή μου.

— Μὰ ἔλα, ἔλα, ρώναζε τὸ κοινὸ, κάμε γρήγορα!

Ὁ ὑπομονετικὸς ἀργολάβος ὥστόσο κοίταξε τὸν οὐρανόν, στέναξε, σῆκωσε τίς πλάτες του καὶ προχώρησε λίγα πατήματα.

Πριχοῦ ἱστορήσουμε τὸν ἀγῶνα τῶν τραγουδιστᾶδων θᾶτανε καλὸ νὰ γνωρίσετε τὸ χαρακτήρα καὶ τὴν ποιότητα καθενὸς ἀπὸ τοῦτα τὰ πρόσωπα.

Ὁ Ὀμπαντόνης, ποῦχε ἀληθινὸ ὄνομα Ἐβγκράφ Ἰδανόφ, κρᾶζονταν ἔτσι ἀπὸ τοὺς χωριάτες γιὰτ' εἶχ' ἐξωτερικὸ τιποτένιο, μὰ ταραγμένο πάντα. Εἶτανε μιὰ λέρα, ἓνας ντθορόδης διωγμένος ἀπὸ τὸν ἀφεντικόν του καὶ ποῦ δίχως πεντάρα στὴν τσέπη, κάθονταν τσιμποῦρι στὴν πλάτη τ' ἄλλουνοῦ γιὰ νὰ ξεφαντώνῃ. Εἶχε κατ' ἐφύσει τάχατες, ποῦ τοῦ δίνανε τσᾶ καὶ ρακί, μὰ αὐτὲς εἶτανε ψευτιές. Ἡ συντροφιά του δὲν εἶτανε καθόλου εὐχάριστη καὶ ἡθελε νὰν τοῦ κάνουμε καὶ δῶρα! Εἶτανε μάλιστα πολὺ βαρετὸς μὲ τὴν ἀτέλειωτη φλυαρία του, τὴν ἀδιακρισία του, παίρνοντας μὲ τὸ παραμικρὸ θάρρος, καὶ τὸ σπασμωδικόν του γέλιο. Δὲν ἤξερε οὔτε νὰ τραγουδήσῃ, οὔτε νὰ χορεύῃ, ποτὲ ἐξυπνος λόγος

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. χρ. 10

20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν Σταθμοῦ Τροχιόδρομου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» Γ. Κολάρου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΝΑ

λοιπὸν ποὺ εἶχαν ἄδικο ὅσοι φωνάζανε πὼς ὁ Ράλλης δὲν εἶταν ἄξιος ν' ἀρχηγέψει στὸ Ντελγιαννικὸ κόμμα. Ὁ, τι καὶ νὰ λέγανε, ὁ Ράλλης τοὺς ἀποστόμωσε, γιατί' ἔδωκε τίς ἐξετάσεις του τὴν περασμένη Δευτέρα μέσα στὴ Βουλὴ καὶ πέτυχε πανηγυρικά. Κι ἀναδείχθηκε ἄξιος διάδοχος τοῦ μακαρίτη κ' εἶται τὸ Ντελγιαννικὸ κόμμα, ποὺ ἴσαμε προχτές, λέγανε, εἶταν ἀκέφαλο, βρῆκε τὸν ἀξιώτατο ἀρχηγό του.

Ὁ Θεοτόκης, ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, καλὰ φέρονται. Κι ἂ δὲ φαινότανε καὶ πάλι λίγο Τραβιάτας νὰ υποχωρήσει στὴν πέμπτῃ ἐνστάση ἀπαρτίας, θὰ φερνότανε ἀκόμα καλύτερα. Ἐπρεπε νὰ μείνει στὴ θέσῃ του νὰ περιμένει καὶ τὴν ἑκατοστὴ ἐνστάση καὶ τότε μόνο νὰ σηκωθεί καὶ νὰ πῇ πὼς δὲν μπορεῖ νὰ δουλέψει μὲ τέτια Βουλὴ. Ἀ φερνόταν εἶσαι, ποῦ τὸ ἀπο-

δὲ βγήκε ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ στὶς παρίες οἱ χωριάτες εἶτανε συνηθισμένοι νὰ τὸν βλέπουνε καὶ τὸν ὑπόφερναν ὡς ἀνὰ καλὸ ἀνὰ πόρεχτο. Μονάχα ὁ Ντίκης δ' Ἀφέντης εἶχε κάποια ἐπίδραση πάνω του. Ὁ Μοργκάτς δὲν εἶχε καμιά ὁμοιότητα μὲ τὸ σύντροφό του· τοῦχανε δώσει αὐτὸ τὸ νόμα ἄδικα, γιατί δὲν ἐπαίξε τὰ μάτια, ὅπως θέλει τὸ παρατσούκλι νὰ πῇ, μὰ στὴ Ρουσία παίρνουνε τέτοιον κατήφορο στὰ παραδόγματα, ποὺ πολλὲς φορές κολλᾶνε σ' ἀνθρώπους ὅποια τύχει κι' ἂς μὴν ἔχουνε καὶ καμιά σκέψη.

Ὅσο κι' ἂν πᾶσκισα, ρωτῶντας, νὰ μάθω τὰ περασμένα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, πολλὲς ἐποχές ἀπὸ τὴ ζωὴ του μοῦ μέινανε τέλεια ἄγνωρες, μὰ μοῦ φαίνεται πὼς καὶ οἱ πατριῶτες του ἀκόμα δὲ θὰ ξέρουνε περισσότερ' ἀπὸ μένα. Ἐμαθα πὼς εἶτανε μιὰ φορὰ ἀμαξᾶς σὲ μιὰ γριὰ κυρία καὶ πὼς μιὰ μέρα τῷχε σκάσει μαζί μὲ τ' ἀμαξί.

Μὰ δὲν ἄργησε νὰ γνωρίσῃ τὰ βᾶσανα τῆς πλανούμενης ζωῆς καὶ σὲνα χρόνο γύρισε κ' ἔπεσε στὰ γόνατα τῆς κυρᾶς του. Ὑστερ' ἀπὸ πολλὰ χρόνια παραδειγματικῆς ζωῆς τὸ σφάλμα του λησμο ἤθηκε κι' ὄχι μόνο, μὰ κέρδισε καὶ τὴ συμπάθειαν τῆς γριᾶς ποὺ τὸν ἔκαμε ἐπιστάτη. Ἀφοῦ πέθανε ἡ κυρά του, βρέθηκε, κανένας δὲν ξερεῖ πὼς

τέλεσα; Ὅθι νικοῦσε; Ὅχι βέβαια. Μὰ θὰ τὴν ἀπομασκάρευε τὴν Ἀντιπολίτευση καὶ περισσότερο τοὺς σπαθοφόρους Πλατούτσηδες ποὺ δὲ ντραπήκανε νὰ μεταχειριστοῦν ὅλα τὰ ὄχι παληκαρίσια μέσα τῆς κωλοσιεργίας γιὰ νὰ μὴ φύγουν ἀπὸ τὴ Βουλὴ.

Πολιτικὴ κρίση, λέει, ἔχουμε. Μὰ ἀξίζει τὸν κόπο νὰ μιλάει πᾶ κανεὶς στὸν τόπο μας γιὰ πολιτικά; Πρέπει αὐτὴ τὴ φορὰ ἐξαιρετικὰ οἱ φρόνιμοι Ρωμιοὶ νὰ σφαλοῖξουνε τὸ στόμα τους καὶ νὰ νοῖξουνε τὰ χέρια τους νὰ στεφανώσουνε μ' αὐτὰ τὸ Ἐθνικὸ Καζίνο τῆς ὁδοῦ Σταδίου. Καὶ τὸ περίφημο Σύνταγμα τους ἂς τὸ δέσουνε στὴν οὐρὰ κανενὸς ψωρόσκυλου, ἀφοῦ οἱ βουλευτὰδες τους τὸ καταντήσανε χειρότερο κι' ἀπὸ σκουριασμένο τενεκέ.

Διάλυση Βουλῆς ἔχουμε, μὰ γλήγορα θὰν τὸ δεῖτε νᾶχουμε καὶ διάλυση Ἐθνους, γιατί μιὰ τέτια κωμωδία, ποὺ μὲ τόση ἐπιτυχία παίζεται, ἀδύνατο νὰ βαστάξει αἰώνια.

ΕΝΑΣ

Παπαγάλλος μπορεῖ ἀξιόλογα (λέει πολὺ σωστὰ τὸ «Νέο Ἄστυ») νάντικαταστήσει ὅλους τοὺς βουλευτὰδες ποὺ δὲν κάνανε ἄλλη δουλιὰ στὴ Βουλὴ, καθὼς ἀποδείχτηκε στὴ συνεδρία τῆς περασμένης Δευτέρας, παρὰ νὰ φέρουν ἀένσταση ἀπαρτίας.

Ὁ Παπαγάλλος αὐτὸς, λέει, νὰ στηθεῖ ἀντικρὺ στὸ Προεδρεῖο καὶ νὰ γίνεταί κάθε μέρα ἡ ἀκόλουθη σκηνή.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ.—Εἰσερχόμεθα εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου.

Ο ΠΑΠΑΓΑΛΛΟΣ.—Κύριε πρόεδρε, δὲν ὑπάρχει ἀπαρτία.

(Ἀναγινώσκεται ὁ κατάλογος. Ἡ Βουλὴ εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ).

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ.—Ἐπιλαμβάνομεθα τῆς συζήτησεως τῶν νομοσχεδίων, διὰ τῶν ὁποίων ἐπαγγελόμεθα ὅτι θὰ σχηματίσωμεν στρατόν.

Ο ΠΑΠΑΓΑΛΛΟΣ.—Κύριε πρόεδρε, δὲν ὑπάρχει ἀπαρτία.

(Ἀναγινώσκεται ὁ κατάλογος. Ἡ Βουλὴ ἐν ἀπαρτίᾳ).

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ.—Συζητοῦμεν περὶ Μακεδονίας.

Ο ΠΑΠΑΓΑΛΛΟΣ.—Κύριε πρόεδρε, δὲν ὑπάρχει ἀπαρτία.

(Ἀναγινώσκεται κτλ.)

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ.—Συζητοῦμεν νόμον περὶ ἐκ-

γίνηκ' αὐτὸ, λεύτερος ἀπὸ τὴ δουλιὰ καὶ τὸν γράψανε στὸν κατάλογο τῶ χωριάτωνε σὰ γεωργό. Ρίχτηκε στὸ ἔμποριο καὶ κατάρφεσε σὲ λίγον καιρὸ νὰ συνάξῃ κάποιον βιό. Εἶναι μετρημένος ἄνθρωπος, ποὺ ὅ, τι κάμῃ θὰ τὸ ὑπολογίσῃ καλὰ πρῶτα, εἶσαι ποὺ νὰ γυρίξῃ πάντα στὸ συμφέρον του. Εἶναι προσεχτικὸς καὶ τολμηρὸς σὰν τὴν ἀλουπού, πολυλογᾶς σὰ γριούλα, δὲν τοῦ παραπέφτει ποτε λόγος καὶ ἀναγκάζει τοὺς ἄλλους νὰ μοιολήσουνε τὸ πούθελαν νὰ κρύψουν. Δὲν περιγελάει τοὺς παλαβοὺς ὅπως κάνουνε τόσοι ἄλλοι· οἱ λεπτὲς καὶ διαπεραστικὲς του ματιές ξέρουνε νὰ βλέπουν ὅλα, δίχως νὰ τὸ δείχνουνε. Μὲ δυὸ λέξεις· εἶν' ἓνας σωστὸς παρατηρητής.

ὄντας καταπιάνεται μιὰ δουλιὰ, τὸν φοβᾶσαι μὴ χάσῃ, ὡστόσο τὴν κυβερνάει τόσο πιδέξια ποὺ στὸ τέλος κερδίζει καὶ μὲ τὸ παραπάνου. Εἶν' εὐτυχισμένος, μὰ πιστεύει στὰ σημαδιακά καὶ στὰ μάγια. Δὲν τὸν σκοτίζει, ποὺ δὲν τὸν πολυαγαπάνε στὸ χωριό. Φχαριστιέται σὲ μιὰν ἐχτίμησιν. Ἐχεῖ ἓνα παιδί μονάκριβο ποὺ τὸ ἀνατρέφει ὁ ἴδιος.

—Γιὸς τοῦ πατέρα! Ἀπαράλλαχτος! λένε οἱ γέροντοι, ὅταν τὰ βράδια καθισμένοι μπρὸς στὰ σπίντια τους μιλᾶν γιὰ τοῦτα-κεῖνα.

Ὁ Γιάκας ὁ Τούρκος κι' ὁ ἀργολάβος δὲν εἶ-

τελέσεως σχεδίου Ἀστικοῦ Κώδικος, μεταρρυθμίσιν τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας, σχέδιον νέου Ποιν. Νόμου, νόμους πρὸς προστασίαν τῶν ἐργατῶν.

Ο ΠΑΠΑΓΑΛΛΟΣ.—Κύριε πρόεδρε, δὲν ὑπάρχει ἀπαρτία, δὲν ὑπάρχει ἀπαρτία, δὲν ὑπάρχει ἀπαρτία, παρτία, ἀρτία, ρτία, α, α...

Ἐνας τέτιος Παπαγάλλος δὲ θάβλαφτε τόσο τὸ ἔθνος ὅσο τὸ βλάφτουν οἱ διακόσοι τόσοι κοινοβουλευτικοὶ λύκοι μας.

ΚΕΙΝΟ

ποὺ δὲν τὸ κατάφερε νὰ κάνει ἡ Βουλὴ, νὰν τὸ κάνει μεθαύριο στὶς ἐκλογές ὁ Λαὸς, κι' ὅπου δεῖ τὴν κάλπη ἀξιωματικοῦ νὰν τὴ γιομίσει μαῦρα.

Αὐτὸ δὲν τὸ λέμ' ἐμεῖς· τὸ εἶπανε δυὸ τρεῖς φημερίδες. Ἐμεῖς μοναχὰ ποὺ τὸ γράφουμε—καὶ γράφοντάς το ρωτᾶμε μὲ σεβασμὸ καίνες ποὺ τὸ φανταστήκανε.

—Πῶς ζητᾶτε εἴσαι μονομιάς νὰ ζυπνήσῃ ὁ Λαὸς καὶ νὰ νιώσῃ τὴν καταντία του; Μήπως σεις οἱ ἴδιες οἱ φημερίδες τόσα χρόνια δὲν τὸν ποτίζετε τὸ κομματικὸ χάσις καὶ δὲν τὸν ἀποκουτίζατε;

Κι' αὐριο, ὅπως καὶ χτές, πρῶτωπα θὰ ψηφίσει ὁ Λαὸς κι' ὄχι ἰδέες. Γιὰ ἰδέα ποτε δὲν τοῦ μιλᾶτε παρὰ μοναχὰ γιὰ κόμμα. Καὶ νὰ ξέρετε καὶ τᾶλλο, μὴν τοὺς παραφουρρίζετε τοὺς ἀξιωματικούς μας μήπως καὶ τὸ βαρύνουν πείσμα καὶ κατεβῶνε μεθαύριο ὅλοι στὶς ἐκλογές! Καὶ τότε τὰ κουβεντιάσουμε. Ἀντὶς εἴκοσι τριάντα, μπορεῖ ὁ Λαὸς νὰ στείλῃ στὴ Βουλὴ ὅλο ἀξιωματικούς, καὶ τοὺς διακόσους τόσοις βουλευτὰδες του.

ΚΑΙ

κάτι ποὺ δὲν εἶναι καθόλου δύσκολο νὰ γίνῃ. Ἀς ποῦμε πὼς πιτυχαίνει μεθαύριο, ποὺ θὰ πιτύχει, στὶς ἐκλογές ὁ κ. Δεγλερὲς καὶ πὼς πιτυχαίνουνε κι' ἄλλοι ἑκατὸ ἢ ἑκατὸ πέννηντα ἀξιωματικοί. Ἀς ποῦμε, πὼς ὁ κ. Δεγλερὲς ἢ ὁ κ. Κυρίκος ἢ ὁ κ. Κυρίκος ἢ ὁ κ. ὁποιοσδήποτε ἀξιωματικὸς σχηματίζει Ὑπουργεῖο, κι' ἀφοῦ θᾶχει τὴν πλειοψηφία ὑποβάλλῃ νομοσχέδιο καὶ ζητᾶει νὰποκλειστοῦν ἀπὸ τὴ Βουλὴ ὅσοι δὲν εἶναι ἀξιωματικοί. Ἀφοῦ τόσα παράξενα γίνονται στὴν εὐτυχισμένη χώρα μας, θαρρεῖτε γιὰ δύσκολο νὰ γίνῃ κι' αὐτό, ποὺ εἶναι δὲ καὶ φυσικώτατο;

τανε καὶ τόσο ἄξιοι νὰν τοὺς προσέξῃς. Τὸν πρῶτον λέγανε Ὁδραῖο γικτ' εἶτανε ἡ μάκνα του τέτοια. Εἶταν ἀρτίστας, μὰ ἡ χρεία τὸν ἔκανε νὰ δουλέψῃ σὲ μιὰ φάμπρικα χαρτεῖν.

Ὁ ἀργολάβος θᾶτανε νοικοκυρόπουλο, ὅπως λένε, καὶ εἶχε τὸ ἀποφασιστικὸ ὕφος καὶ τὴ λευτεροτροπία, ποὺ παρατηρᾶτε στοὺς ἀνθρώπους τῆς τάξεως αὐτῆς. Ὁ πιὸ ποὺ σταματοῦσε κι' ὁ πιὸ περιέργος εἶτανε ὁ Ντίκης—Ἀφέντης. Σὰν τὸν παρατήραες ξιππαζόσουνε μὲ τὴ σκληράδα ποὺ ἀπλώνονταν σ' ὅλο του τὸ κορμί. Μιὰ γειὰ Ἡρακλῆ, Ἡρακλῆ λαζεμένον πάνω σὲ μιὰ δρὺ μὲ τὸ τσεκούρι, μὰ σ' αὐτὴ τὴ δρὺ ῥεῖ ζωὴ γιὰ δέκα ἄντρες. Καὶ μὲλο τὸ χοντροκομμένο του ἐξωτερικόν, ἔχει τὴ χάρη του, κι' ἴσως ἡ χάρη αὐτὴ νᾶναι ἡ συναίστησις τῆς δυνάμεως του.

Εἶναι δύσκολο νὰ κρίνῃ κανεὶς, μὲ τὴν πρώτη ματιὰ, ποῖας τάξεως ἄνθρωπος εἶν' αὐτός. Οὔτε ντεσρόβης εἶναι, οὔτε κανέναν ἀρχοντας δίχως ἀρχοντιά· μὴν εἶναι νοικοκύρης, συγγραφέας, κάποιον ζαιρετικὸ πλάσμα τέλος πάντων; Μιὰ καλὴ μέρα ἔφτασε στὴν ἐπαρχία κ' εἶπανε τότες πὼς εἶταν ἀπόμαχος ὀντοβόρετς, μὰ τίποτε δὲν εἰδείνε παρόμοιο πράμα. Ἀκόμα δὲν ἤξερε κανένας πὼς ζοῦσε. Δὲν ἔκανε καμιά δουλιὰ κι' ὡστόσο ποτε δὲν τοῦ

ΓΙΑΤΙ

να μὴ γίνοντο οἱ ἐκλογές· μαζί μὲ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες· Τόσο τὸ καλύτερο μάλιστα, ἀφοῦ ἔτσι θὰ μπορούσαμε νὰ παρουσιάσουμε στοὺς ξένους ἕνα γλέντι καθαρὰ Ῥωμαϊκόν, ἃ θέλετε ἀκόμα κ' ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴν μας ζωὴν, ἀφοῦ ἴσαμε σήμερον μόνο τίς ἐκλογές μας καλλιεργήσαμε μ' ἐπιμέλεια καὶ μόνο γι' αὐτὲς μπορούμε νὰ καμαρώνουμε.

Νὰ κρατήσουμε τὴν προγονικὴ παράδοση μὰ νὰν τῆς δώσουμε καὶ τὴ δική μας χρωματικὰ. Πάντα περισσότερο θὰ φιγουράρουμε τοὺς ξένους μεθαύριο ἂν τὸ ἀρχαῖον Πένταθλον τοὺς τὸ παρουσιάσουμε στὸ Στάδιο Ἐξαθλον, χώνοντας σ' αὐτὸ καὶ τὴν ἐκλογικὴ πάλη.

Οὔτε μπροστὰ λοιπόν, οὔτε ὕστερ' ἀπὸ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες οἱ ἐκλογές, ἀλλὰ μαζί. Αὐτὸ ὑπαγόρευε ὁ ἐθνικὸς μας ἐγωϊσμός.

ΟΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ

πολεμήσανε παλληκαρῆσια μέσα στὴ Βουλὴ, καί... μὲ σκέδιο. Κ' ἔτσι ἱκανοποιηθήκανε γιὰ τὸν πόλεμον τοῦ '97 ποὺ τοὺς τὸν καταλογίζουσε οἱ κακόγλωσσοι πὼς τὸν κάνανε δίχως σκέδιο.

Ἄμυνα μιὰ φορὰ κι αὐτὴ, κι ἄμυνα πρώτης σειρᾶς, μὲ ὅλους τοὺς κανόνες τῆς νεώτερης πολέμικης τέχνης. Κρίμα μοναχὰ ποὺ στὴ μάχη τῆς Δευτέρας δὲν παρευρεθήκανε καὶ οἱ πολεμικοὶ ἀνταποκριτὲς τοῦ ξένου τύπου. Θὰ θαμάζανε τοὺς καπετάνιους μας καὶ θὰ γράφανε κανένα καλὸ λόγο γι' αὐτοὺς, ἀφοῦ στὸ '97 μᾶς κατακοροϊδεύανε.

Τὸ εἶπαν καὶ οἱ ἴδιοι, οἱ ἀξιωματικοὶ μας μαθίς, μὲ τοὺς πηχιάρικους λόγους τους, πὼς ἢ στὸν πόλεμον κερδίσει κανεὶς τὰ γαλόνια του ἢ στὴ Βουλὴ τὸ ἴδιο κάνει. Τώρα τίποτ' ἄλλο δὲ μένει παρὰ νὰρθεῖ στὰ πράματα ὁ Ράλλης νὰ προβιάσει καὶ νὰ παρασημοφορήσει ὅσους ἀντραγαθήσανε στὴ μάχη τῆς Δευτέρας.

Οἱ κ.κ. Δεγλερές καὶ Κηρίκος σίγουρον τὸν ἔχουνε τὸν προβιάσμο. Αὐτοῦ καταντήσαμε.

λείπανε παράδες ἀπ' τὰ χέρια. Δίχως ἔγνοια γιὰ κανένα, ζοῦσε στὴν ἡσυχία του δίνοντας ἀπὸ καμιά φορὰ δρμήνιες, ποὺ πάντα ἀκολουθοῦσαν.

Ἡ ζωὴ του εἴτανε ἀννὴ, ἔπινε πολὺ λίγο, μὰ εἶχε μανία γιὰ τὸ τραγοῦδι.

Μ' ἄλλα λόγια αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἴταν μυστήριο. Φαίνονταν νὰ κλεῖνῃ μέσα του μιὰ γιγάντια δύναμη, μὰ ἔμεινε σὲ μιὰν ἀπόλυτη ἡσυχία, γιὰτὶ κάποιον κρυφὸ προαίσθημα τοῦλεγε πὼς ἂν δὲ τὴν ἐσυκρατοῦσε, αὐτὴ ἡ δύναμη μπορούσε νὰ συνεπάρῃ ὅ,τι ἔβρισκε, ἴσως ἀκόμα καὶ κτεῖνον ποὺ τὴν κατέχει.

Θὰ τὸ ἤξερε ἀπὸ πείρα αὐτὸ, λογιᾶζω. Μὰ κτεῖνον ποὺ μούκανε τὴν μεγαλύτερη ἐντύπωση, εἶναι ἡ τρυφεράδα τῆς ψυχῆς του, πὼς ἐνώνουνταν τόσο μὲ τὴ φυσικὴ του σκληρότη. Ποτὲ μου δὲν ἀπάντησα παρόμοιαν ἀντίθεση.

Μὰ ἄς γυρίσουμε στὴ στιγμὴ ὅπου ὁ ἀργολάβος στέκεται στὴ μέση τῆς κάμαρας. Ἐκλείσει λιγάκι τὰ μάτια κι' ἀρχίνησε τὸ τραγοῦδι μὲ φωνὴ τοῦ λάρυγγα, ποὺ δὲν εἴτανε δυσάρεστη, μῶλο ποὺ δὲν εἴταν καὶ πολὺ καθάρια. Ἐπαίξε στὰ χέρια του τὸ ὄργανον ὅπως στριφογυρίζει κανεὶς ἀπόλες τίς μερὶς ἕνα ὁμορφὸ διαμάντι στὸν ἥλιο· πότε ἄκουγες ἀνάλαφρες καὶ ψιλὲς νότες, σὰ σταλαγματιὰς καθάρου νεροῦ· βροχὴ πέφτανε κοπαδιαστὰ οἱ ἀστραφε-

ΤΟ ΠΑΡΑΜΙΛΗΤΟ

Παραμιλάει ἡ ἄρρωστη
Ποῦ δέρμη τήνε ψαίνει
Καὶ λέει, πὼς ἄλλον ἀγαπᾷ
Ἡ ἀρραβωνιασμένη.

Κι ὁ νιὸς ποῦ ὥς τώρα δέρονταν
Κι ὄλο παρακαλοῦσε
Γιὰ τὴν ὕγιάν τῆς ὁμορφῆς
Ποῦ ταῖρι του ἐποθοῦσε,

Νιώθει μαχαῖρι στὴν καρδιά
Κ' ἡ ζήλια του εἶναι τόση,
Ποῦ λέει καὶ μὲ τὸ χέρι του
Νὰ τήνε θανατώσῃ.

ΒΑΡΑΕΝΤΗΣ

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΜΟΛΙΒΟΥ

(Μιτυλήνης).

Ε'.

Μιὰ φορὰ εἴταν ἕνα παλληκάρι κ' ἤθελε νὰ πάρῃ μιὰ γυναῖκα ποῦ νὰ μὴν τὴν ἔχῃ δεῖ κανεὶς, οὔτε νὰ τὴν ἀγγίξῃ. Ἐπῆρε λοιπὸν μιὰ μικρὴ κοπελλούδα κ' ἔκαμε ἕνα παλάτι καὶ τὴν ἔβαλε μέσα, καὶ τὴν ἀνάθρεψε μοναχὸς του. Ὑστερα τὴ στεφανώθηκε, καὶ ζοῦσαν κομᾶτι καιρὸ πολὺ ὁμορφα. Μιὰ μέρα παγαίνει μιὰ γριὰ καὶ τῆς λέγει· Ὁ κόρη μ', δὲν εἶναι κρῖμα ἔτσι ὁμορφὴ ποῦ εἶσαι νὰ κάθῃσαι κλεισμένη νὰ μὴ βλέπῃς κόσμον οὔτε νὰ σὲ βλέπῃ κανεὶς; Ἐδῶ ἀντικρυ στὸ δικό σας παλάτι εἶναι ἄλλο ἕνα κ' ἔχει μέσα ἕνα βασιλόπαιδο ποῦ δὲν εἶναι ἡ ὁμορφιά του πούβετα, καὶ θέλει πολὺ νὰ σὲ δῇ, ποῦ ἔκουσε γιὰ τὴ μορφὴ σου. Ἐβγα, καημένη, νὰ σὲ δῇ. Πὼς νὰ βγῶ, λέγει ἡ κοπέλλα, ποῦ δὲν ἔχει ἀπὸ κεῖ παναθύρι, κι ὁ ἀντρας μου δὲν ἀφίνει νὰ μὲ δῇ κανεὶς. Ἐγὼ, κόρη μ', λέγει ἡ γριὰ, νὰ σὲ πῶ τί νὰ κάνῃς. Ἀπ' τὸ δικό σου τὸ παλάτι ὡς τὸ δικό του ν' ἀνοίξουμε ἕνα λαγοῦμι νὰ μπαίνῃς μέσα καὶ

νὰ βγαίνῃς ἴσια μέσα στὸν ὄντα του. Καλὰ λέγει, εἶπε ἡ κοπέλλα. Πιάνουν λοιπὸν μαστόροι, κάνουν τὸ λαγοῦμι κρυφὰ ἀπ' τὸν ἄντρα τῆς, ἔμπαινε αὐτὴ μέσα, ἐπήγαγε στοῦ παλληκαριοῦ τὸν ὄντα, ἰτὴν ἔβλεπε αὐτὸς καὶ θαμάζε τὴ μορφὴ τῆς. Ἀγάλια γάλια τᾶσιαζαν μαζί, καὶ συμφωνῶσαν νὰ στεφανωθοῦν καὶ νὰ φύγουν ἀπ' τὴ χώρα ἐκείνη. Ἀρχισε λοιπὸν ὁ γάμος, κ' ἡ νύφη ἐπήγαγε ἀπ' τὸ λαγοῦμι τίς ὥρες ποῦ ἔλειπε ὁ ἄντρας τῆς, καὶ καθίζε στὸ νυφοστόλι. Καὶ τὴν ὥρα ποῦ ἤξερε πὼς θὰ πάγῃ ὁ ἄντρας τῆς στὸ παλάτι, ἔφευγε καὶ βρισκόνταν στὸ παλάτι μέσα. Μιὰ μέρα ἔκουσε ὁ ἀντρας τῆς πὼς παντρεύεται ὁ γείτονας του τὸ βασιλόπαιδο, κ' εἶπε· Ἄς πάγῶ κ' ἐγὼ νὰ δῶ. Σηκώνεται, πηγαίνει, καὶ βλέπει τὴ νύφη μ' ἀπορία. Ἐπειτα τρέχει ζοπίσω στὸ παλάτι νὰ δῇ, εἶναι ἡ γυναῖκα του; Βλέπει αὐτὴ στὸ τόπο καθισμένη· γυρίζει τότε καὶ τῆς λέγει:

Σανταρόζα, Σανταρόζα,
Σὰν τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα,
Σὰν τὸ κόκκινό σου χεῖλι,
Παίρνει ὁ βασιλὸς γυναῖκα.

Αὐτὴ δὲ μιᾶ. Πάλι πηγαίνει αὐτὸς στὸ γάμο, βλέπει τὴ νύφη, πηγαίνει στὸ δικό του παλάτι, τῆς λέγει τὰ ἴδια, αὐτὴ δὲ μιᾶ. Σὰν τέλειωσε ὁ γάμος ἐπῆρε ὁ γαμπρὸς τὴ νύφη κ' ἔφευγαν μὲ τὸν ἀραμπῆ. Τοὺς κατεβόδωνε ὁ κόσμος, τοὺς κατεβόδωνε κι αὐτὸς μαζί, χωρὶς νὰ ξερῇ πὼς ἡ νύφη εἴταν ἡ γυναῖκα του. Σὰν πῆγε στὸ παλάτι κ' εἶδε πὼς ἔλειπε ἡ γυναῖκα του, τότε τὰ κατὰλαξε κ' ἔκλαιγε καὶ δέρονταν καὶ μετάνοιωνε ποῦ τὴν εἶχε κλεισμένη ὅσο ποῦ μαύρισε τὸ ματι τῆς καὶ τοῦ τᾶφτιαξε ὅλα κτεῖνα.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

(Στὸν κ. Μυστικοζιὴν ποῦ ἀνακάλυψε τὸ
«Μυστικὸ τῆς Ζωῆς»).

Πόλος, Ζωὴ καὶ Θάνατος,
καὶ Δογικὴ καὶ Τρελλὰ
κι ἀπὸ τὸν Πόλο ἔρχομαι
καὶ στὴν κορφή κανέλλα.

Γ. ΠΕΡΙΠΛΟΚΑΔΗΣ

ρὲς καὶ λεπτὲς μελωδίες, καὶ οἱ μεγάλωπρες νότες τοῦ ὄργανου. Κατόπι σταματοῦσε καὶ ὕστερ' ἀπὸ μικρὲς πάουσες, ποὺ μάλιστα τοῦδιναν καιρὸ νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοή του, ξανάρχιζε μὲ τόση γοργότη ποῦ τὴν ψυχὴ σου τὴν ἔχανες.

Ἐκανε ντιλετάντη θὰ τὸν συνέπαιρνε μιὰ τέτοια φωνή, μὰ ἕνας Γερμανὸς θὰ τὴν ἔβρισκε ἀνυπόφερτη.

Ἐῖτανε τενόρος ἀλαφρὸς, ἕνας *tenore di gracia* ρούσσικης. Χρωμάτιζε τόσο πολὺ καὶ τὴν ἐστόλιζε μὲ τόση τρελλὰ γκρουπέττα τὴ ρομάντσα, ποῦ τοῦ κάκου πάσκιζα νὰ καταλάβω τί λέει· ξεχώρισα ὁμῶς αὐτοὺς τοὺς στίχους:

Μιὰν ἔκρη γῆς θὰ νὰ δουλέψω
Γιὰ τὴν ἀγάπη μας, πουλί μου,
Καὶ λουλουδάκια θὰ φυτέψω
Γιὰ τὰ μαλλάνια σου, πουλί μου.

Ὁ ἀργολάβος ἤξερε καλὰ πὼς εἶχε νὰ κάνῃ μ' ἀνθρώπους ποὺ ξέρουνε, καὶ γιὰ τοῦτο ἔβαν ὅλα του τὰ δυνατὰ γιὰ νὰ συγκινήσῃ τὸ ἀκροατήριον. Καὶ τὸ πέτυχε τέλεια ὄντας, σὲ μιὰ σάλα ψηλὴ, ἀνέβηκε ἀπὸ τὴ φωνὴ τοῦ βαρύτονου στὴ φωνὴ τοῦ τενόρου. Ὁ Ντίκνης-Ἀφέντης καὶ ὁ Ὀμπάλτωνης δὲν μπόρεσαν νὰ κρατηθοῦν καὶ ξεφώνησαν μὲ θαυμασμό.

— Ἀίντε! ἀκόμα ὑψηλότερα, παλληκαρὸ μου δὸς του!

Ὁ Νικόλας καθισμένος μπρὸς στὴν μπρυγκά του, κουνούσε τὸ κεφάλι του μὲ τρόπο φχαριστημένου ἀνθρώπου. Ὁ Ὀμπάλτωνης βᾶσταγε τὸ χρονο κι' ἐκουνούσε νανουριστὰ τοὺς ὦμους του.

Ἐσθαρεμένος ὁ βιρτουόζος ἔβγαλ' ἕνα κυματισμὰ, σπαρμένο μὲ τρελλὰ, λαρυγγισμούς. Ἐῖταν ἕνας καταρράχτης ἀπὸ διαμαντένιους ἤχους ὅσο μὲ τὴ στιγμὴ ποῦ ἐξαντλημένος, ἔριξε τὸ κεφάλι πίσω βγάζοντας μιὰ στερεὴ φωνή. Ὅλο τὸ ἀκροατήριον ἀποκρίθηκε μὲ χεροκροτήματα, συνεπαρμένο. Ὁ Ὀμπάλτωνης χούμψε στὸ λαιμὸ του καὶ τὰ μακροῦλὰ κοκκαλιάρικα μπράτσα του τότε περικυλώσανε καὶ λίγο ἔλειψε νὰ πνίξουνε τὸν τραγουδιστὰ. Τὰ χοντρόμουτρα τοῦ Νικόλα σκεπάστηκαν ἀπὸ μιὰ παλληκαριοῦ κοκκινάδα καὶ ὁ Γιάκας ἔσκουζεν ὡσὰν τρελλός.

— Ἀ! Ὁ παλληκαρὸς! Τραγοῦδι μιὰ φορὰ!
Ὁ γείτονας μου, ὁ κουρελιάρης χωριάτης, χτύπησε τὸ τραπέζι μὲ τὴ γροθιά του λέγοντας:

— Μωρ' τραγοῦδι π' ἀνάθεμα τὸ γονιὸ του!
Κι' ἔφτυσε καταγῆς.

— Πὼς μᾶς καλοκάριδες, ἔσκουζε πάντα ὁ Ὀμπάλτωνης, χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἀκόμα λεύτερον τὸν

ΣΤΙΧΟΙ

(Victor Hugo)

Αὔριο πρωί, τὴν ὥρα π' ἀσπρίζουν οἱ κάμποι,
Θά φύγω. Βλέπεις, τὸ ξέρω, πὼς ἐσύ μὲ προσημένεις.
Θ' ἀνεβῶ τὸ βουνό, θά περάσω τὸ δάσος,
Δὲν μπορῶ πιά μακριά σου νὰ μένω.

Θά περπατῶ μὲ τὰ μάτια στὶς σκέψεις μου μέτα
Χωρὶς γύρω νὰ βλέπω, δὲ θ' ἀκούω φωνή,
Σκεφτικός, ἀγνώριστος, μόνος, σκυμένη τῇ ράχῃ,
Σταυρωμένα τὰ χέρια. Κ' ἡ μέρα μαύρη νύχτα θὲ νῆ
[ναί γιὰ μέ.

Μήτε τὸ χρυσίφι θά ἰδῶ πού σκροπάει τὸ δελτί,
Μήτε τὰ παννιά, πού μακριὰ στὸ Ἀρρλὲς κινεδαίνουν,
Κι ὅταν θά φτάσω στὸν τόπο σου ἀπέναν, θά βάλω
"Ἐνα μπουκέτο ἀπὸ γλόφι χλωρή, καὶ δεντρούλακι ἀνθί"
[σμέιο.

ΙΟΥΛΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝ

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η ΠΡΕΤΣΙΟΖΑ

Ἡ «Πρετσιοζα» τοῦ Βασιλικοῦ δράμα, βέβαια
δὲν εἶναι, οὔτε καὶ ἔργο μὲ φιλολογικὴ ἀξίωση. Ἐνα
κοινότατο ρομαντικὸ παραμῦθι γεμάτο ἀνότητες σκη-
νές, φορτωμένο ψευτοπεριπέτεια καὶ τὰ τέτοια. Ὁ
λοφάνερο πὼς εἶναι καμωμένο ἐπίτηδες γιὰ λιμπρέ-
το ὅπερας, μπορεῖ κι' ὁπερέτας. Τὸ μπάσιμο τῶν
Ἀτσιγγάνων στὴν πρώτη πράξη, τὸ τραγοῦδι τῆς
Πρετσιοζας καὶ τοῦ χοροῦ, καὶ γενικὰ ἡ θέσις τῶν προ-
σώπων—τὸ πὼς κουνιούνται στὴ σκηνή καὶ τὸ πὼς
μιλοῦνε—δείχνουν πὼς τὸ δράμα ξεσηκώθηκε ἀπ' τὸ
μελόδραμα. Κρῖμα πού μουσικός δὲν εἶμαι γιὰ νὰ
μπορέσω νὰ ἐχτιμήσω τὴ τεχνικὴν ἀξία τῆς μουσι-
κῆς τοῦ Weber καὶ τὴν ἐχτέλεσίν της ἀπ' τὴν ὀρ-
χήστρα τοῦ θεάτρου, ὑποθέτω ὅμως πὼς κι' ὅσοι εἰ-
δικοί τὴν ἄκουσαν δὲ ἠθύνοντο καὶ πολὺ φχαριστη-
μένοι. Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξει νὰ κατηγορήσω τοὺς μου

σικούς πού ὁπωσδήποτε καλὰ τὰ κατάφεραν, πολὺ
περισσότερο τοὺς κατημένους τοὺς ἠθοποιούς πού ὅσο
κι' ἂν γυμνάστηκαν δὲν μπορούσαν καὶ νὰ μασκαρευ-
τοῦν σὲ τενόρους καὶ μπαλαρίνους. Ὁ λόγος εἶναι
πὼς τέτοια ἔργα γιὰ νὰ πετύχουνε χρειάζονται
μῆσα τεχνικὰ πολλὰ καθὼς καὶ πλούσιο προσωπικὸ
μπαλαρίνες, τραγουδίστρες κτλ. Ἰδέα μας ὅμως εἶ-
ναι πὼς καὶ τέτοια ἔργα, βρίσκονται ἔξω ἀπ' τὸ
προορισμὸ ἐνὸς δραματικοῦ θεάτρου.

Μὰ ὅ,τι κι' ἂν πῇ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μὴ
θαυμάσῃ τὸ δαιμόνιο αὐτὸ τοῦ Βασιλικοῦ πού λέγε-
ται Οἰκονόμου. Σκηνοθεσία σὰν τῆς δευτέρας πρά-
ξης, Ρωμαϊκὴ σκηνή δὲ μεταεῖδε κι' οὔτε γιὰ
χρόνια πολλὰ ἴσως ἀκόμα θά μπόρῃ νὰ δῇ ἀπ'
ἄλλα χέρια. Τὸ ζήτημα τῆς σκηνοθεσίας ὅσο κι' ἂν
ἄλλοι τὸ βρίσκουν ἀσήμαντο, εἶναι σπουδαιότατο
γιατὶ ὅχι μονάχα βοηθεῖ στὴν ἐπιτυχία τοῦ ἔργου,
μὰ εἶναι καὶ τὸ ἄλφα τῆς τεχνικῆς μόρφωσης τοῦ
κοινοῦ. Στὸν Οἰκονόμου ἐπειτα χρωστᾶται τὸ θέατρο
καὶ τὴν ἀνάδειξη τῶσαν καὶ τῶσαν ἠθοποιῶν καὶ
πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὴ μοναδικὴ πρωτοχινία τῆς τρα-
γωδίας δεσποινίδα Κοτοπούλη.

*

Γι' αὐτὴ ἀκριβῶς κάποιος μούλεγε πὼς στὸ ρόλο
τῆς Πρετσιοζας εἶχανε μιὰ μεγάλη ἀνορθογραφία.
Συφώνησα μὰζι του, μὰ θά εἶμουν ὑπερβολικὰ ἄδι-
κος ἂν δὲν προσπαθοῦσα νὰ τὴ δικαιολογήσω. Τὸ κο-
ρίτσι αὐτὸ μὲ τὴ σοβαρὴ μελέτη τοῦ πού τόσο με-
τρημένα καὶ φρόνιμα φανερώνεται καὶ μὲ τὴν ξεχω-
ριστὴ τέχνη της εἰδείζε πὼς ἔχει τὴ φωτιά τῆς με-
γάλης τραγωδίας. Ἀς τὴν ἀφήσουν λοιπὸ στὴ
κλίση της κι' ἂς μὴ δοκιμάζουμε νὰ τῆς φορτώσουμε
ρόλους ὁλωσδιόλου ἀταίριαχτους· χάρη παριζιάνικη
μαζὶ κ' ἰσπανιόλικα νάζια καὶ τσακίσματα πριμαν-
τόνας, διάπλωση κορμιού τέτοια καὶ γλύκα φωνῆς,
ἡ πεταχτάδα τσιγγάνικη, χαρίσματα δηλαδὴ ὅλα
τῆς Πρετσιοζας δὲν τὰ εἶχε. Θά μοῦ πῇτε καὶ σὲ
ποῖαν ἄλλῃ βρίσκονται; Μήπως ξέρω; Κἀλλιο ὅμως
νὰ βάζανε μιὰν ἄλλῃ πού θά περνοῦσε ἀπαρατήρητη
παρ' αὐτὴ πού γνωστότατη εἶναι καὶ γιὰ τοῦτο ἴσα
ἴσα ἄκουσε τόσες ἄδικες κρίσεις. Αὐτὰ τὰ λέω γιὰ
νὰ μὴ πάθει, ὅ,τι παθαίνουν οἱ περισσότεροι Ρωμιοὶ
θεατρίνοι πού νομίζουν πὼς ἂν πετύχουν σ' ἓν εἶδος
μποροῦν ὕστερα ὅλα νὰ τὰ καταπιαστοῦνε. Οἱ ἄλλοι
ἠθοποιοὶ ἀρκετὰ καλοὶ—μάλιστα ὁ κ. Ζάννος καὶ ἡ κ.
Φύρστ. Ἐξαιρεση ἔκανε καὶ ὁ κ. Λούης πού καθὼς

κι' ἄλλοτες γράψαμε γιὰ «ζέν-πρεμιέ» δράματος
δὲν κάνει καθόλου. Ὁ κ. Μέγγουλας νομίζουμε πὼς
εἶναι γιὰ τέτοιους ρόλους πολὺ καλῆτερος.

Ἡ μετάφραση ἐκλεχτὴ, σὰν ὅλες τὲς μετάφρα-
σες τοῦ Χατζόπουλου, ἂν καὶ σὲ πολλὰ πρὸς πολλὰ
μῆρη κάποιος φαίνεται καθαρεβουσάνος, ἀνακατενό-
μενος στὸ Βασιλικὸ, ἔβαλε καὶ παρὰβαλε τὴν οὐρί-
τσά του.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ

ΓΕΡΜΑΤΑ

Κι' ἀπ' τὰ χλωμὰ λιογέρματα
Κάπια φωνὴ τριγύρω
Μοῦ φάνταξε καὶ μοῦψαλε
Μιὰ πλάση μακρυνή,
Καὶ τὴν ψυχὴ μου ἐπόθησα
Κ' ἐγὼ κάπου νὰ γείρω
Ἰσως στὰ χρυσοσύγνεφα
Ποῦ ἐστεῖλαν τὴ φωνή.

Καὶ ταξιδεύτρα τ' ἀπειρον
Τ' ἀκολουθᾷ ἡ ψυχὴ μου
Ξεφεύγοντας μου σύγκαϊρα
Μὲ τὴ γοργὴ ματιά,
Καὶ φτάνει τα καὶ χάνεται
Μέσ' ἀπ' τὴ συλλογὴ μου
Στὴν πέρα χρυσοπλούμιστη
Καὶ διάφανη γνεφιά.

Μὰ γέρουν κι ὅλο ἠσυχάζονται
Σὲ μιὰ θαμπὴν ἀχνάδα
Τ' ἀταίριαστα ὠριοσύγνεφα
Βουλιάζοντας μακριὰ,
Καὶ γέρνει πάλι ἀφώτιστη
Τῆς ζήσης ἡ λαμπάδα
Ἀπ' τὸ σβυστὸν ἀντήλιασμα
Στὴν ἔρημ κατοικιά.

ΝΑΞΙΠΠΟΣ

ἀργολάβο, πούταν σβυσμένος πιά. Ναι, ναι! Κέρδι-
σες, ἔλεγε, ὁ Σάσκας δὲν εἶχε τέτοια δύναμη καὶ
ξανάσφιγγε τὸν ἀργολάβο μὲ πῖο πολὺ συνέπαρμα.

— Ἀμόλα τον μωρ' πού κανεὶς σὰ δαιμονισμέ-
νος, πού φωνάζανε, μὰ δὲ βλέπεις πού εἶναι κουρα-
σμένος, βουβαλί, ἔσ τον! πού τοῦ κόλλησες πάνω σὰν
ἀλογόμυγα!

— Καλὰ, ἂς πᾶ νὰ καθίσῃ, ἀπολογήθηκεν
αὐτός, θά πῶ ἐγὼ! Πλερώνει. Κερνᾷς, ἔ;

Ὁ τραγουδιστὴς ἔγνεψε ναι κι' ἔπεσε κατακομ-
μένος πὰ σ' ἓνα σκαμνί.

— Καλὰ τραγουδᾷς, κανεὶ ὁ Νικόλας, τονίζον-
τας τὲς λέξεις του, σὰν ἄνθρωπος πού γνωρίζει τὸ
βάρος τῶν λόγων του, τώρα θ' ἀκούσουμε τὸ Γιάκα.

— Ναι. Τί ὁμορφα πού τραγουδᾷς, τί ὁμορ-
φα! φωνάζει ἄξαφνα ἡ Πολέχα, ἡ γυναῖκα τοῦ τα-
βερνάρη.

— Νά τα μας τώρα κι' ἡ κυρὰ Πολέχα. Ποιὸς
σὲ κάλεσε, κυρὰ μου; Ἀ! Ἀ!

— Σῶπα, μωρ' χαμένε, καὶ δὲν μπορούμε πιά νὰ
σ' ἀκούμε! Ἐκραξ' ὁ Ντίκης· Ἀφέντης.

— Δὲν εἶπα τίποτα, μουρμουρίσεν ὁ Ὀμπαντό-
νης. — Εἶπα.... μονάχα...

— Μά... σκάσε! κανεὶ ὁ Ἀφέντης. Καὶ γυρί-
ζοντας πρὸς τὸ Γιάκα:

— Ἀρχίνα, ἀδερφε μου.

— Δὲν ξέρω κι' ἐγὼ τί μοῦ συμβαίνει, μὰ ἔχω
κάτι τι δῶ πέρα στὸ λαιμό, πού μὲ μπουδάει...

— Ἀσε τὲς τσιριμιόνιες, κανεὶ ὁ Νικόλας, ξε-
κουμπίσου καὶ πολέμησε νὴ τραγουδήσῃς καλὰ σὰν
τὸν ἀργολάβο.

Ὁ Γιάκας ἔμεινε λιγάκι κρατῶντας τὸ κεφάλι
του μὲ τὰ δυὸ του χέρια, ἐπειτα ἀκούμπησε στὸν
τοῖχο. Τὸ πρόσωπό του εἶταν ὡρὸ ὡς νεκροῦ καὶ
τὰ μάτια του μόλις ἀνοίχτα.

Στέναξε βαθιὰ κι' ἀρχίνησε.

Ἡ πρώτη νότα εἶταν ἀπαλή, τρεμάμενη, θρρ-
ρούσες ἑνας ἀπόμακρος ἀντίλαλος πού δὲν ξεχωρί-
ζε. Ἐκανε μιὰ παράξενη αἰσθησι.

Ἡ ἄλλῃ νότα εἶταν πῖο γιομάτη, μὲ περισσό-
τερο θάρρος καὶ ὁ ἀρτίστας τραγουδοῦσε μὲ φωνὴ τοῦ
κεφαλιού μὲ μιὰ πιδεξιότητα ἀπίστευτη. Ἦξερε καλὰ
νὰ παίξῃ τὸ ὄργανο καὶ μάλιστα σὲς ψηλὰς νότες
εἶχε μιὰ μοναδικὴν ἱκανότη.

Μὰς συνεπῆρεν ὅλους ὅταν τραγοῦδῃς τὸ λυπη-
τερό τοῦτο τραγοῦδι: «Πολλοὶ 'νε οἱ δρόμοι πού ὁ-
δηγῶν στὰ δλάνθιστα λειβάδια». Τοῦτα τὰ λόγια
ἔφεραν ἓνα παράξενο ἀποτέλεσμα· λίγες φορὲς εἶχ'
ἀκούσει φωνὴ ἔτσι ὠραία, πού τόσο καλὰ νὰ σοῦ
ξανοίγῃ τὴ στιγμὴ τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀπελπισίης,

τῆς γαλήνης καὶ τῆς εὐτυχίας.

Ναι! Εἶτανε ρούσικο τραγοῦδι, μιὰ ρομάντσα,
πού σοῦ γέμιζε τὴν καρδιά. Λίγο-λίγο ὁ Γιάκας ἄ-
ναθε κι' ἀφίνονταν στὴν ἐμπνευση πού τὸν κυρίεψε
καὶ πού κοινωνοῦσε στοὺς ἀκροατῆς.

Αὐτὴ ἡ σκηνὴ μὲ ἀναθύμισε μιὰν ἄλλῃ. Μιὰ
μέρα θυμᾶμαι καθόμουν, τὴν ὥρα πού τὰ νερὰ
τραβοῦνται στὴν ἀκροθαλασσιὰ καὶ πού τὸ κύμα
σκάει μὲ κρότο. Ἐνας γλάρος μὲ δλῶσπρες φτεροῦγες
ἔρτε καὶ κάθησε σιμά, μὲ τὰ μάτια γυρισμένα πρὸς
τὴν πορφυρωμένη θάλασσα, ἀνοίγοντας κάθε τόσο
τὲς μεγάλες του φτεροῦγες γιὰ νὰ χαιρετίσῃ τὰ
κύματα καὶ τοῦ ἡλίου τὸ δίσκο... Νά σὲ τί ὁ νοῦς
μου φτερούγιζε, βλέποντας τὸ Γιάκα ἀκούνητο μπρο-
στά μας, νὰ χύνῃ ὅλη του τὴν ψυχὴ στὴ φωνή
του καὶ νὰ μᾶς μαγεῖ μὲ τὲς γλυκὲς μελωδίες.
Κάθε μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὲς βαρεῖς νότες ἐκλείνε καὶ
κάτι μεγάλο, κάτι πού δὲν ξεχωρίζεις σὰν τὰ ἀ-
κρουράνια τῶ στεππῶ μας. Τὰ μάτια μας ἔρχι-
σαν νὰ βουρκώνουν, ὄντας ἄκουσα λυγμούς δίπλα μου.

Γύρισα τὸ κεφάλι· εἶταν ἡ γυναῖκα τοῦ Νικόλα,
πού κλαίγε ἀκουμπισμένη στὸ παράθυρο.

Ὁ Γιάκας κοίταζε γύρω του κι' ἀπὸ κελὴ τὴ
στιγμὴ ἡ φωνὴ του γίνηκε πῖο παθητικὴ καὶ πῖο
ὁμορφῇ. Ὅλοι εἴμαστε ἀναμμένοι ἀπὸ τὸ τραγοῦδι

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ

Κύριε «Νουμά»,

«Ομορφο πράμα ἡ φιλάνθρωπία κ' εὐτυχισμένοι οἱ ἄνθρωποι ποὺ τὴν πῆραν γιὰ ἔργο τῆς ζωῆς τους, ποὺ κοιμοῦνται καὶ ξυπνοῦν μὲ τὴν ἐγνοία αὐτῆς μονάχα. Κατὰ καλὴ μας τύχη κ' ἐδῶ στὴν Ἀθήνα δὲν ἔλειψαν ποτέ οἱ τέτοιοι καὶ ξέρουμε ὅλοι μας πῶς ὑπάρχουν πρὸ πάντων κυρίες ποὺ δὲν ἔχουν ἄλλη δουλιὰ παρὰ πῶς νὰ κάνουνε φιλάνθρωπιες, χωρὶς νὰ λογαριάζουν ἂν θὰ τὸ μαθηθὲ κόσμος κι ἂν θὰ τοὺς γίνη ἡ σκετικὴ ρεκλαμα. Ἄλλο πράμα ἀνίσως βρεθῇ κανένας φίλος καὶ τὸ βάλῃ στὴν ἐφημερίδα. Νά π. χ. ποὺ θὰ τὸ μάθαινε κ' ἐσὺ τοῦτο, ἂν δὲ σοὺ τῶρα φάω; Προχτές ἤμουνα σ' ἓνα φιλάνθρωπικὸ κατὰστημα γιὰ κάποια δουλιὰ μου στεκόμουν ἀπὸ πρὸ τὴν πόρτα τοῦ γραφείου καὶ περίμενα, ὅταν βλέπω τὸν πορτιέρη νὰ μπαίνει μέσα μὲ ἓνα μεγάλο μπόγο ἀπὸ χαρτιά στὰ χέρια του.

— Τί εἶναι αὐτό; ρωτᾷε κάποιος, ὁ γραμματικὸς ὑποθέτω.

— Τὰ στέλνει ἡ κ. Ζλατάνου γιὰ τοὺς ἄρρωστους.

Ἀπὸ περιέργεια παρακολούθησα τὴ σκηνή. ἔλυσαν τὸ μπόγο κι ἄρχισαν νὰ ξεδιπλώνουν ἐφημερίδες ἀπὸ τὴν 1—15 τοῦ Γενάρη, κατὶ προγράμματα τοῦ Β. Θέατρου καὶ δὲν ξέρω τί ἄλλα τυπωμένα χαρτάκια.

— Ἀ! γιὰ νὰ διαβάζουν οἱ ἄρρωστοι, φαίνεται, εἶπεν ὁ ὑπάλληλος χαμογελῶντας.

— Ἔτσι φαίνεται! ἀποκρίθηκε κ' ὁ πορτιέρης.

Καὶ σκέφτηκα κ' ἐγώ: ἡ κατημένη ἡ κ. Ζλατάνου, τί ψυχρότη! θυμήθηκε πῶς πολλοὶ ἄρρωστοι δὲ θὰ ξέρουν τί γίνονται τὰ πολιτικά μας, τὰ στρατιωτικά νομοσχέδια, ἡ δημόσια ἀσφάλεια καὶ τοὺς ἔστειλε μ' ὅλη τὴ φιλάνθρωπία της παλιὲς ἐφημερίδες γιὰ νὰ τὰ μάθουν, ἴσως γιὰ νὰ χρησιμεύουν καὶ γιὰ... γιατρικό, γιὰ φαί, γιὰ σκέπασμα. Φαντάζομαι πόσο θὰ πονᾷ ἡ καρδιά της τοὺς δυστυχισμένους καὶ θυμᾶμαι ἄθελα κάποιον στίχο τοῦ Βολταί-

του, καὶ δὲν ξέρω πῶς θὰ τέλειωνε αὐτό, ἂν ὁ τραγουδιστὴς δὲ σταματοῦσε στὸ μέσο ἀπὸ μιὰ νότα φιλή, ποὺ ἔβγαλε.

Κανένας δὲν κουνήθηκε, κανένας δὲν εἶπε λέξη, δὲν εἴμαστε πιά ἐκεῖ. Ὁ Γιάκας μὰ; εἶχε ταξιδέψει σὲ καινούργιο κόσμο.

— Γιάκα, κάνει ἐπιτέλους ὁ Ντίκης-Ἀφέντης, πιθώνοντας τὸ χέρι στὸν ὦμο του. Ἐπειτα σάπασε.

Ὁ ἀργολάβος σηκώθηκε, σίμωσε τὸν τραγουδιστὴ καὶ τὸν ἀκούσαμε ποὺ μουρμουρίζε μὲ κόπο:

— Ναί... σὺ... κέρδισες...

Ἐπειτα βγήκε ἀπὸ τὴν ταβέρνα.

Μόλις χάθηκε καὶ τὸ γήτεμμά ποὺ μᾶς σκέπαζε διαλύθηκε.

Ὁ Ὀμπαντόνης ἔκαμ' ἓνα πῆδημα, γελῶντας σαρκαστικά καὶ κουνώντας τὰ μεγάλα του χέρια. Ὁ Μοργκάτς σίμωσε καὶ συχάρηκε τὸν ἀρτίστα κι' ὁ Νικόλας δὲν μπόρεσε νὰ κάμῃ ἄλλιως φυσικὰ παρὰ νὰ τοῦ προσφέρῃ καὶ δεύτερο ποτήρι. Ὁ Ντίκης-Ἀφέντης εἶταν εὐτυχισμένος καὶ τὸ χαμογέλιο ποὺ κάθονταν πάνω στὰ χεῖλιά του ἀντιμάχονταν παρὰ ξένα μὲ τὴ συνθησιμένη τῆς μορφῆς του ἔκφραση.

Ἄν ρωτᾷτε γιὰ τὸν κουρελιάρη χωριάτη, αὐτὸς ἐκλαιγε σὰ μωρὸ καὶ κάθε τόσο τὸν ἀκούγαμε ποὺ φώναζε: «Τὰ μάτια νὰ μοῦ βγοῦν, ἂν τὸ τραγοῦδι αὐτοῦ δὲν εἶτανε θάμα!»

Ὁ Γιάκας ἀπόλαβε τὸ θρίαμβό του κ' ἔστειλε

ρου, ποὺ καθόλου ἀπίθανο νὰ τὸν συγχολήῃ τ' ψυχρότητα κυρία:

Ma tendresse a pris trop de souci

μ' ἄλλα λόγια, θὰ τῆς φέρνῃ πολλὲς σκοτούρες ἡ ψυχρότητα της.

Ὁ Μηνυτῆς

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ὁ Μιστριώτης φηγουράρησε τὴν περασμένη βδομάδα στὸ «Σπαθί» τοῦ Σαμφάκου μὲ ἄρθρο... προγονικό, γαρνιρισμένο μὲ Ξενοφῶντα, Πλάτωνα, Ἀριστοτέλη καὶ δὲ συμαζεύεται.

— Ὁ Σαμφάκος τόσο ἐνθουσιάστηκε ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ σοφοῦ ἀρχισυντάκτη του ὥστε κάτου ἀπ' αὐτὸ σημεῖωσε τὸ ρητό «ὁ νοῦν νοεῖται», δηλ. «Ἐμεῖς δὲν καταλάβαμε τίποτ' ἀπ' αὐτό, μὰ ὅποιος ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες μας καταλάβει τί θέλει νὰ πεῖ ὁ σοφὸς συνεργάτης μας, μᾶς τὸ τηλεγραφεῖ».

— Ἀπὸ τὴ λογοδοσία τοῦ κ. Βικέλα μαθαίνουμε πῶς στις ἀποθήκες τοῦ Συλλόγου τοῦ ὑπάρχουν σήμερα 140,525 ἀνωφελῆ βιβλία.

— Ἀφοῦ εἶναι δύσκολο νὰ πωληθοῦν μὲ τὴν ὁκά, ἃς τὰ στείλουνε στὸ μπαγιατοπάζαρο γιὰ νὰ διδάσουν ἔτσι κ' οἱ ἀποθήκες καὶ νὰ μπορέσουνε νὰ μπουνε τὰ βιβλία τῆς φτεινῆς σοδείας.

— Ὁ Κοντυλάκης τὴν περασμένη βδομάδα μὲ τὰ φαεινὰ κ' ἐξυπνώτατα χρονογραφήματά του στὸ «Ἐμπορὸς» γιὰ τὸ «Μυστικὸ τῆς Ζωῆς» ζεντρόπισσε τὴ Ρωμαϊκὴ κοινωνία ποὺ τὴ ρεζιλιόφανε οἱ Μιταυτοῦδες καὶ οἱ ἄλλοι διπλωματοῦχοι καταγκιοζήδες.

— Αὐτὸ ποὺ προτείνανε δύο συνεργάτες μας τίς προάλλες κι αὐτὸ ποὺ ζητᾷ ὁ κ. Λέκας Ἀρβανίτης σήμερα, τὸ ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ δηλ., τὸ ἀρχινᾷ ἀπὸ τῆς φύλλο καὶ παρακαλοῦμε τοὺς ἀναγνώστες μας ὅπου βρίσκουν καμιά δασκάλικη ἀσυνταξία ἢ ἀνορθογραφία νὰ μᾶς τὴ στέλνουνε γιὰ νὰ τὴν τοποθετοῦμε μ' εὐλάβεια σ' αὐτό.

— Νὰ μὴ ξεχνῶντε μοναχὰ, τοὺς παρακαλοῦμε, νὰ τὴ συνοδεύουνε καὶ μὲ τὸν ἀριθμὸ τῆς σελίδας τοῦ βιβλίου ποὺ τὴ βρίσκουνε. γιὰ νὰ μὴν μποροῦν οἱ δασκάλοι νὰ μᾶς λένε πῶς τις φτεινῶντε μοναχοὶ μας γιὰ νὰν τοὺς... συκοφαντοῦμε.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Βυρ. Πασχ. Κίτρο. Λάβαμε τὴ συντρομὴ καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε. — κ. Γ. Δαν. Τὸ ἓνα, βλέπετε, δημοσιεύεται σήμερα. Τὸ ἄλλο, ἀργότερα. — κ. Τρ. Ὁ «Κλεφτοπόλεμος» σας ἀτυχος, πολὺ ἀτυχος καὶ γι' αὐτὸ δὲ δημο-

σιεύεται. Στείλτε μας τίποτ' ἄλλο καλύτερο καὶ θὰν τὸ δεχτοῦμε μ' εὐχαρίστηση μεγάλη. — κ. Στρεψιάδης. Βλέπετε, τὴ γνώμη σου τὴν ἔχει καὶ ἡ Κυβέρνηση καὶ γι' αὐτὸ, λέει, δὲ θὰ πείρει τοὺς συνδυασμούς της κανένα στρατιωτικὸ ὑποψήφιο. Ὅστε ἀφοῦ πρόκειται νὰ γίνη αὐτὸ ποὺ συμβουλεύεις, περὶ τὸ νὰ δημοσιευτεῖ τὸ ἄρθρο σου.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΛΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἀπὸ Πέμπτη δὲ Πέμπτη

Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Ἐπαρχίες 7.

Λαβωμοί. Ἀθήνα 5 (ὁ ἓνας ἀπὸ κάρρο), Περαίας 13 (οἱ τρεῖς ἀπὸ κάρρο), Ἐπαρχίες 2.

Κλεψιές. Ἀθήνα 1, Περαίας 1, Ἐπαρχίες 2 (τὴ μιὰ τὴν ἔκαψε κάποιος Ἡγούμενος στὴ Σπάρτη).

Ἀπαγωγές. Περαίας 1, Ἐπαρχίες 2.

Σημ. Τρεῖς μέρες, ὅσο βρᾶσταξε ἡ Ὑπουργικὴ κρίση, οἱ φημερίδες δὲ μᾶς εἶπανε τί ἔγινε στὶς Ἐπαρχίες, γι' αὐτὸ δὲ καὶ σημειώνουμε σήμερα καὶ τόσο λίγους λαβωμούς.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γνωστοποιεῖ

ὅτι σήμερον ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 10ην π. μ. ἐνεργηθήσεται ἐν τῷ Καταστήματι αὐτῆς, καὶ ἐνώπιον τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου, ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἡ ὁγδόη κλήρωσις τοῦ ἐκ δραχ. 20,500,000 δανείου αὐτῆς, ἡ ὁρισμένη διὰ τὴν 1ην Φεβρουαρίου 1905.

Κατὰ τὴν κλήρωσιν ταύτην θέλουσιν ἐξαχθῇ ἐκ τῆς κληρωτίδος δεκαεὶ ἀριθμοὶ ὁμολογιῶν μετὰ λαχνῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Φεβρουαρίου 1906.

Ὁ Διοικητὴς

Σ. Στροῖτ

νὰ βροῦνε τὸν ἀργολάβο, μὰ δὲ φαίνονταν πουθενά. Ὁ Ὀμπαντόνης τράβηξε τὸν τραγουδιστὴ στὴν πάγκα τοῦ ταβερνιάρη λέγοντάς του ἀκατάπαυστα:

— Τραγοῦδα ἀκόμα. τραγοῦδα ὅσο με τὸ βράδι.

Ἐφύγα, ἀφοῦ ἔριξα μιὰ στερνὴ ματιὰ πάνω στὸ Γιάκα. Ἡ κάψα εἶταν ἀνυπόφορη. Μιὰ μέρα φωτιὰ μονάτη. Μέσα στὸ γαλάζωμα τοῦρανοῦ θαρροῦσες πῶς ἔδωσαν μικρὰ φωτεινὰ σημάδια. Τσιμουδιά δὲν ἀκούγονταν καὶ ἡ γαλήνη αὐτὴ μεγάλωνε τῆς φύσης τὴν ὁριζύνη.

Κατακομμένος ἀπὸ τὴν κούρση πέτυχα ἓνα ἀμαξοστάσιο ὅπου ἔαπλῶθη ἀνὰ πρὸς ἀπὸς ὁρμαίνοντο χόρτο. Ὁ σανὸς εἶχε ἓνα ἄρωμα ποὺ σὲ μέθασε καὶ γέρασσε πολὺ ὥρα ὅσο νὰ μὲ πᾶρῃ ὁ ὕπνος. Τὸ τραγοῦδι τοῦ Γιάκα ἀντηχοῦσε πάντα στ' αὐτιά μου, μὰ ἡ κάψα καὶ ὁ κόπος μοῦ τὸ διώζανε καὶ δὲν μπόρεσα νὰ ξυπνήσω παρὰ τὸ σούρωμα. Τὰ στερνὰ τοῦ δειλινῷ φῶτα ξεψυχοῦσαν στὰ ἀκρουράνια. Κάμποσα ἀστέρια λάμπανε ζωηρά. Ἀκόμα ὥστόσο ἔμενε ἀπὸ τὴν κάψα τῆς ἡμέρας καὶ μὲ πλακωμένο τὸ στῆθος λαχταροῦσα λίγο φύσημα ἀνεμιῶν.

Μερικὰ φωτερὰ ἔλαμπαν στὸ χωριὸ καὶ τὸ παραθύρι τοῦ ταβερνιάρη εἶταν ἀρκετὰ φωτισμένο ἀκόμα. Ἡ περιέργεια μ' ἐσπρωξε ὅσοις τὸ σπῆτι τοῦ Νικόλα. Καθὼς κοιτοῦσα ἀπὸ τὰ τζάμια μιὰ συχασίᾳ ἐνοιῶθα. Βρίσκονταν μέσα ὅλοι ὁποῦχα δεῖ

τ' ἀπομνησμένο, μὰ τύφλα στὸ μεθύσι. Ὁ Γιάκας μουρμουρίζε κάποιο τραγοῦδι, ἐνῶ ὁ κουρελιάρης χωριάτης καὶ ὁ Ὀμπαντόνης πολέμαγαν νὰ χορεύουνε. Μονάχος ὁ Νικόλας, σὰν ταβερνιάρης δὲ, διατηροῦσε τὴν ἀξιοπρέπειά του. Εἶδα καὶ κατὶ ἄλλα πρόσωπα, μὰ ὁ Ντίκης-Ἀφέντης ἔλειπε.

Ἀφῆσα τὸ παραθύρι καὶ κατέβηκα τὸ ψήλωμα ὅπου τὸ χωριὸ ἀπλώνονταν. Κύματα καταχνίας πλημμυροῦσαν τὸν κάμπο καὶ φαίνονταν σὰ νὰ χώνονταν στὴ γῆς μέσα. Βάδιζα δίχως νὰ ξέρω κ' ἐγὼ ποῦ, ὅταν μιὰ παιδική φωνὴ μ' ἔφτασε.

— Ἐὐρὴ Λενιώωωω!

Σταμάτησε κι' ἀπὸ κοντὰ ξαναρχίνησε. Ἡ φωνὴ τῆς χτυποῦσε πάνω στὴ νύχτια σιγή. Τριάντα φορὲς τὸ λιγώτερο θάσκούζε ἐπίμονα, ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀκροῖα τοῦ κάμπου, ἀκούσα κάποιον ποὺ ἀποκρίθηκε:

— Ἐεεεεε!...

— Ἐλα νὰ σὲ δείρῃ ὁ πατέρας!

Φώναζε τὸ παιδί.

Δὲν ἀκούστηκε καμιά ἀπάνκριση πιά, μὰ αὐτὸ ἔακολούθησε νὰ σκούζῃ δυνατὰ. Ἀπομακρύνθηκα κ' ἔστριβα τὴ γωνιά ἐνὸς δάσου. Πούναι μπροστὰ στὸ χωριὸ. Τὸ σκοτάδι εἶταν βαθιό. Τὸνομα τῆς Λενιώως ἀντηχοῦσε πάντα ξεψυχιστὰ ἀπ' ἀλάργα...

Κέρκυρα

INTA GARTZONH